GERMÁNSKÁ SÍDLIŠTĚ A POHŘEBIŠTĚ VE VLČNOVĚ – DOLNÍM NĚMČÍ NA ZÁKLADĚ NOVÝCH DETEKTOROVÝCH NÁLEZŮ

Tomáš Zeman, Katedra historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého, Olomouc

Intenzivně osídlený region JV Moravy v době římské vydává každoročně stovky nových nálezů, které však často mizí v soukromých sbírkách. Průřez sortimentem do muzeí získaných artefaktů ukazuje na mimořádný význam středního Pomoraví jak v rámci místního germánského osídlení, tak v rámci germánsko-římských obchodních a vojenských kontaktů.

V letech 2012–2013 bylo povrchovým průzkumem ověřeno několik důležitých germánských lokalit na katastru obcí Vlčnov a Dolní Němčí, okr. Uherské Hradiště (obr. 1). Jednalo se o opakované prospekce za použití detektoru kovů především zásluhou místních amatérských archeologických nadšenců, kteří získané nálezy odevzdali do sbírek Slováckého muzea v Uherském Hradišti a Muzea v Ostrožské Lhotě. V převážné míře byly sledovány lokality již dříve známé a popsané v odborné literatuře, které vydaly zajímavou kolekci předmětů upřesňující jejich význam, dálkové kontakty i datování.

Sídliště a pohřebiště v trati „Dřínek" / „Pajsarůvka"

Přesná doba objevení lokality není známa. V odborné literatuře se objevuje od třicátých let 20. století, kdy bylo při odvodňovacích pracích na farním poli v trati Pajsarůvka zjištěno germánské žárové pohřebiště, z něhož se podařilo zachránit sedm chudě vybavených hrobů v hloubce od 20 do 50 cm. Podle několika zlomků nezdobených, v ruce dělaných popelnic

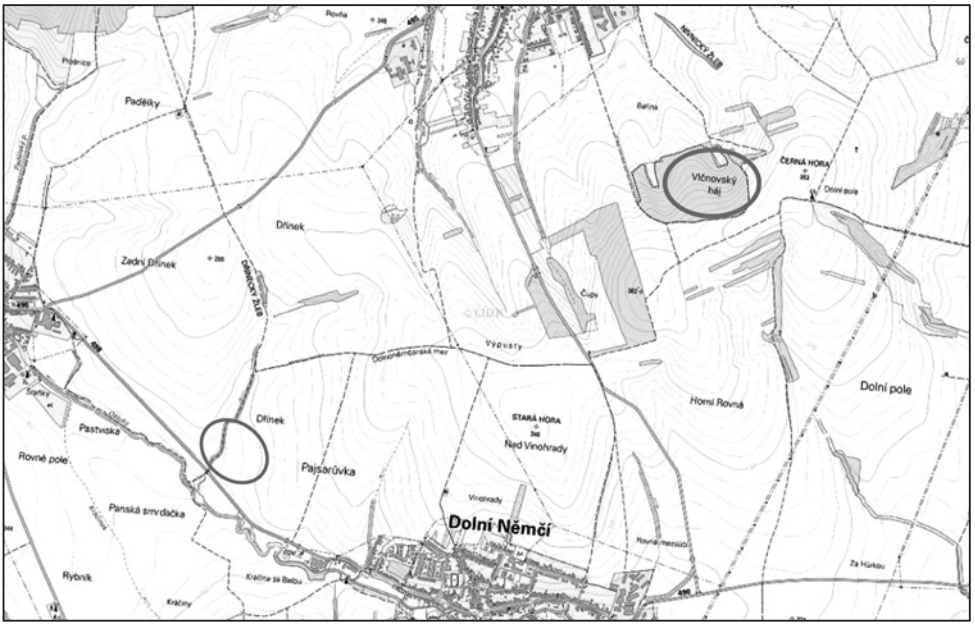

Obr. 1. Vlčnov – Dolní Němčí. Poloha popisovaných lokalit v ZM ČR 1:10 000.

a jednoho železného nože, bylo datováno orientačně do mladší doby římské, do 3. století. Prozkoumána byla rovněž sídlištní kulturní vrstva mocná 15 cm (Zelnitius 1934).

Zhruba 300–400 m JZ od pohřebiště se nachází areál germánského sídliště, a to převážně v trati Dřínek (obr. 2). Západní část sídliště leží na katastru Vlčnova a východní část na katastru Dolního Němčí, odděluje je potok Okluky. Je známo již z dlouholetých povrchových sběrů Jana a Jiřího Pavelčíkových a Viléma Hrubého od čtyřicátých let 20. století. V letech 1972–1980 proběhl na sídlišti systematický výzkum Katedry archeologie a muzeologie Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně pod vedením Radko Martina Perničky (1980), který formou několika samostatných sond prozkoumal celkovou plochu 1 455 m^2 s intenzivním osídlením v průběhu mladší a pozdní doby římské (C1–C3) včetně dokladů dvorcového uspořádání. V posledních zhruba patnácti letech je tato lokalita předmětem intenzivního zájmu amatérských hledačů pomocí detektorů kovů. Velká část nálezů bohužel již nenávratně zmizela. Z toho, co bylo odevzdáno archeologickým pracovištím, je však jediným publikovaným výsledkem pouze krátká zmínka o nálezech z roku 2008 (Čižmář–Čižmářová–Kejzlar–Kolníková 2009, 145, obr. 7:10-16, 8:1-9). Tento příspěvek si tedy klade za cíl zacelit mezeru v odborném poznání jednoho z nejdůležitějších germánských sídlišť na JV Moravě. Nově získané artefakty jsou nálezci nejednoznačně uváděny z celé polní trati, jak z Pajsarůvky, tak z Dřínku. Většina předmětů, u nichž jsou známy GPS souřadnice, náleží k sídlišti v trati Dřínek, přesto budu raději popisovat soubor (čítá celkem 51 kusů) z obou tratí dohromady.

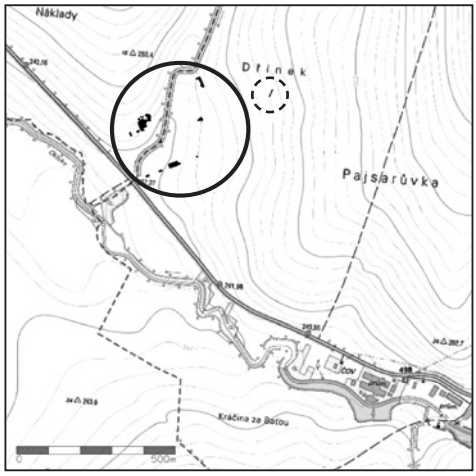

Obr. 2. Vlčnov – Dolní Němčí, trať Dřínek/Pajsarůvka. Poloha germánského sídliště (plně) a pohřebiště (čárkovaně). V rámci sídliště černě vyznačeny prozkoumané plochy v letech 1972–1980.

Katalog

1. Jednodílná bronzová římskoprovinciální výrazně členěná spona A 67 oválného průřezu lučíku s horním vinutím. Zkosený obdélný zachycovač je z vnitřní strany odlomený, zřetelné jsou stopy po dvou větších obdélníkových otvorech. Rozměry: délka 4,8 cm (obr. 3:5).
2. Zlomek bronzové římskoprovinciální výrazně členěné spony A 84. Dochována spodní polovina se středovým žebrem, patkou ukončenou knoflíkem a obdélníkovitým zachycovačem. Rozměry: délka 3 cm (obr. 3:6).
3. Zlomek obdélného zachycovače bronzové spony. Rozměry: délka 1,6 cm (obr. 3:7).
4. Fragment horní poloviny bronzové římskoprovinciální kolínkovité spony s polokruhovou nezdobenou záhlavní destičkou, která kryje kompletní vinutí. Nožka a jehla chybí. Rozměry: délka 2,1 cm (obr. 5:2).
5. Bronzová římskoprovinciální destičkovitá spona s vykrojenými okraji. Zachován vysoký zachycovač, vinutí a jehla jsou odlomeny. Rozměry: délka 2,7 cm, šířka 1,6 cm (obr. 3:13).
6. Dvojdílná bronzová mladší vendická spona se širokým páskovým lučíkem A 26 (Rollenkappenfibel). Horní polovina lučíku je zdobená čtyřmi svislými rýhami, středové žebro

je dvojité, nožka střechovitě hraněná. Zkosený obdélný zachycovač je ze spodní strany ohnutý. Vinutí je rozpletené. Rozměry: délka (bez vinutí) 3,8 cm (obr. 3:4).

7. Litá dvojdílná kolínkovitá spona se střechovitým průřezem lučíku typu A 137. Má zdobenou nožkou rytími liniemi a vhloubenými půloblouky, ohyb kolínka je zvýrazněn několika vývalky, které byly pravděpodobně původně omotány drátky z drahých kovů, vinutí kryla nevýrazná záhlavní destička. Zachycovač je vysoký, lůžko jehly má přehrnutý konec. Vinutí a jehla chybí. Rozměry: délka 3,4 cm (obr. 5:3).
8. Dvojdílná bronzová spona s vysokým zachycovačem A 201. Průřez lučíku je kruhový, patka ukončena drobným kulovitým knoflíkem, spodní hrana zachycovače je ohnutá. Vinutí a jehla chybí. Rozměry: délka 3,6 cm (obr. 3:12).
9. Ohnutá dvojdílná bronzová spona s vysokým zachycovačem tzv. sarmatského typu. Průřez lučíku je půlkruhovitý, nad místem vinutí se nachází profilovaný knoflík. Vinutí a jehla chybí. Rozměry: délka 3 cm (obr. 5:4).
10. Fragment spodní části bronzové spony s vysokým zachycovačem. Lučík je od nožky oddělen plastickým žebrem, patka je ukončena drobným knoflíkem. Rozměry: délka 2,5 cm (obr. 5:5).
11. Bronzová vendická spona s rozšířeným plechovým lučíkem a výrazným středovým žebrem typu A 43. Hlavice je profilovaná. Vinutí a jehla chybí. Rozměry: délka 3,4 cm (obr. 3:8).
12. Fragment spodní poloviny bronzové vendické spony s rozšířeným plechovým lučíkem a výrazným válcovitým článkem typu A 43. Na článku místy zachovány plošky stříbrného ozdobného plíšku s jemnou rytou výzdobou. Zachycovač je vysoký s ohnutým okrajem. Vinutí a jehla chybí. Rozměry: délka 2,6 cm (obr. 3:9).
13. Fragment horní poloviny bronzové vendické spony s rozšířeným plechovým lučíkem a výrazným středovým žebrem typu A 43. Vinutí je zachyceno na háčku, jehla zachována. Rozměry: délka 2,7 cm (obr. 3:10).
14. Fragment horní poloviny bronzové vendické spony s rozšířeným plechovým lučíkem a výrazným středovým žebrem typu A 43. Vinutí a jehla chybí. Rozměry: délka 2 cm (obr. 3:11).
15. Bronzová jednodílná germánská spona s odlomeným zachycovačem. Průřez lučíku půlkruhovitý, jehla chybí. Rozměry: délka 4,5 cm (obr. 3:14).
16. Bronzová jednodílná germánská spona s hrotitou nožkou. Průřez lučíku obdélníkovitý, na rozhraní lučíku a nožky výzdoba čtyřmi rytými horizontálními liniemi. Zachováno jedno očko vinutí, jehla chybí. Rozměry: délka 5,5 cm (obr. 3:15).
17. Bronzová jednodílná germánská spona s hrotitou nožkou. Průřez lučíku obloukovitý, horní a spodní okraj nožky je zdoben dvěma plastickými žebry. Patka je ukončena drobným knoflíkem. Vinutí a jehla chybí. Rozměry: délka 4,4 cm (obr. 5:8).
18. Fragment spodní části bronzové germánské spony s podvázanou nožkou. Nožka je klínovitě rozšířená. Podvázání nožky je symbolicky naznačeno v podobě plastického reliéfu. Průřez lučíku je střechovitý. Rozměry: délka 2,7 cm (obr. 5:6).
19. Bronzová jednodílná germánská spona s obdélníkovitou nožkou. Na rozhraní lučíku a nožky jemná rytá výzdoba. Patka je ukončena drobným kuželovitým knoflíkem. Rozměry: délka 6,9 cm (obr. 5:7).
20. Fragment horní poloviny bronzové germánské jednodílné spony se zachovanými dvěma očky vinutí. Lučík je plechový páskový. Jehla chybí. Rozměry: délka 2,6 cm. Fotograficky ani kresebně nedokumentováno.
21. Železná jednodílná spona s odlomenou nožkou. Vinutí zachováno, jehla chybí. Rozměry: délka 4,6 cm. Fotograficky ani kresebně nedokumentováno.

22. Bronzová jehla jednodílné spony s vinutím. Rozměry: délka 5,1 cm. Fotograficky ani kresebně nedokumentováno.
23. Bronzová jehla spony. Rozměry: délka 3,8 cm. Fotograficky ani kresebně nedokumentováno.
24. Bronzová ataše potažená bílým kovem trojúhelníkovitého tvaru s otvorem pro zavěšení držadla a drobnými výkroji kolem něj, pravděpodobně z vědra typu Eggers 48. Rozměry: délka 5,8 cm; výška 2,8 cm (obr. 5:1).
25. Železné obloukovité držadlo s hákovitě ohnutými konci z kovové nebo dřevěné nádoby. Rozměry: průměr 20 cm (obr. 4:2).
26. Železný hrot římského vrhacího oštěpu s dutou tulejí, špičkou trojúhelníkového průřezu a zpětnými háčky. Rozměry: délka 16,8 cm; průměr tuleje 1,4 cm (obr. 4:5).
27. Fragment spodní části železného plechového koncového kování pochvy meče zakončené profilovaným knoflíkem. Ve středu obdélný otvor. Rozměry: délka 11,2 cm, šířka 1,4–5,8 cm (obr. 4:6).
28. Železné udidlo koňského postroje složené ze dvou tyčinkovitých středových částí zakončených kroužky. Jedna ze středových skloubených částí je zdobena šikmým rýhováním. Průřez tyčinek čtvercový až obdélný. Rozměry: délka 26 cm, průměr koncových kroužků 4,4 cm a 4,8 cm (obr. 4:1).
29. Drobná bronzová jehlička s ohnutým horním koncem. Spodní část jemně šikmo tordovaná. Hrot odlomen. Rozměry: délka 3,5 cm (obr. 3:16).
30. Bronzové koncové kování řemínku opasku. Horní část má lichoběžníkovitý tvar, ozubený okraj a v jeho středu se nachází jeden bronzový nýt. Střední část kování je rovná s rytou výzdobou, spodní část ukončuje prstýnek s kuželovitým profilovaným knoflíkem. Rozměry: délka 6,7 cm (obr. 5:9).
31. Masivní bronzový tyčinkovitý předmět, pravděpodobně klíč, uprostřed ohnutý do strany. U horního okraje očko k zavěšení, spodní část odlomena. Rozměry: délka 4,7 cm (obr. 3:17).
32. Železný tyčinkovitý předmět se střechovitě rozšířenou středovou částí a zatočeným okrajovým ramenem. Druhé rameno odlomeno. Rozměry: délka 5,4 cm, výška 2,5 cm (obr. 3:18).
33. Železná oválná přezka (?) s krátkými tyčinkovitými rameny. Ve středu oválné části zachován fragment jazýčku. Průřez kosočtverečný. Rozměry: délka 4,3 cm, výška 3 cm (obr. 3:19).
34. Železná oválná přezka (?) s dlouhými tyčinkovitými rameny. Ve středu oválné části zachován fragment jazýčku. Průřez kosočtverečný. Rozměry: délka 7,7 cm, výška 4,2 cm (obr. 3:20).
35. Železná skoba nebo objímka s ohnutými konci. Rozměry: délka 5,6 cm (obr. 4:3).
36. Železná skoba nebo objímka s ohnutými konci. Rozměry: délka 5,2 cm (obr. 4:4).
37. Římská mince – stříbrný denár, neurčený císař (cca 2. století až 1. polovina 3. století). Avers: opis nečitelný, ověnčená hlava doprava; revers: opis nečitelný – fotograficky nedokumentováno. Rozměry: průměr 16,81/18,48 mm; váha 2,912 g. Minci pokrývá pevná krusta (sirník?) – obr. 3:1. Odborné určení provedla D. Kašparová (Moravské zemské muzeum Brno, dále jen MZM Brno).
38. Římská mince – mosazný antoninian z let 253/258, asi Gallienus pro Salonina (253–268). Avers: opis nečitelný, hlava Saloniny (?) doprava; revers: setřelý – fotograficky nedokumentováno. Rozměry: průměr 18,77/16,96 mm; váha 2,085 g. Mince je olámaná (obr. 3:2). Odborné určení provedla D. Kašparová (MZM Brno).
39. Římská mince – mosazný antoninian asi ze sedmdesátých let 3. století a později, typově jako Claudius II. Gothicus (268–270). Avers: opis nečitelný, hlava s paprskovitou korunou do-

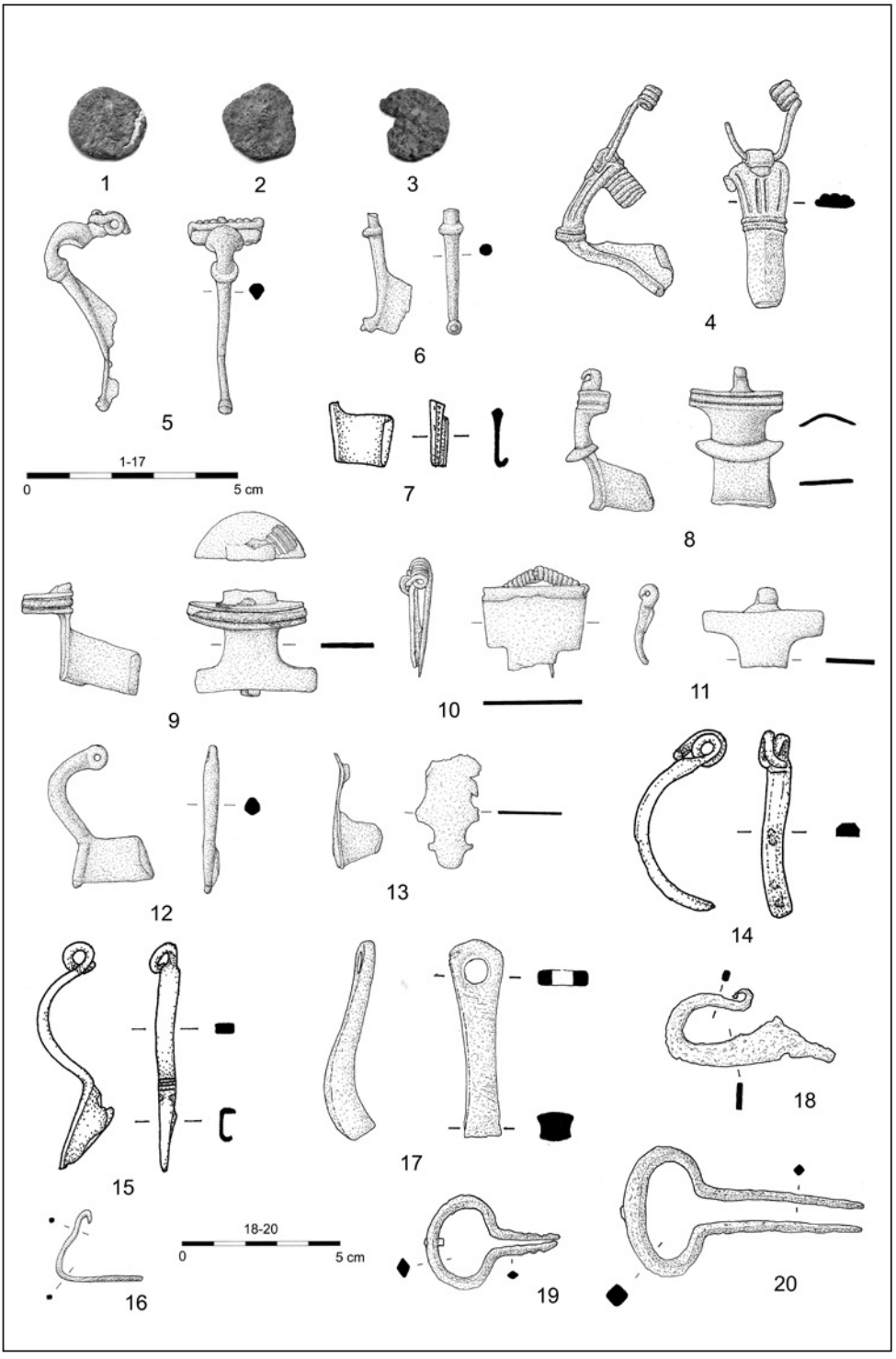

Obr. 3. Vlčnov – Dolní Němčí. Detektorové nálezy z trati Dřínek/Pajsarůvka z let 2012–2013. Kresba P. Holcová.

prava; revers: setřelý – fotograficky nedokumentováno. Rozměry: průměr 15,34/17,32 mm; váha 1,521 g (obr. 3:3). Odborné určení provedla D. Kašparová (MZM Brno).

40. 12 ks drobných zlomků terry sigillaty (5 × výduť, 1 × dno malé tenkostěnné nádobky, 6× neurčitelné). Provenience dílen neurčitelná. Fotograficky ani kresebně nedokumentováno. Odborné určení provedla S. Klanicová (Archeologický ústav AV ČR v Brně).

Uložení: Slovácké muzeum Uherské Hradiště (2-25, 29, 31-40), Muzeum Ostrožská Lhota (1, 26-28, 30).

Nejpočetnější nálezovou složkou jsou spony (celkem 23 jedinců). Chronologicky nejstarším typem je dvojdílná bronzová spona se širokým páskovým lučíkem zdobeným rytými liniemi, středovým žebrem, střechovitou nožkou a plným zachycovačem (obr. 3:4). Nejvíce připomíná mladší vendické spony západní série s vinutím chráněným polokruhovitým krytem (Rollenkappenfibeln) typu A 26 s hlavním těžištěm výskytu mezi Labem a Odrou (Leube 1998, 60–61, Abb. 1, 4-5). Jejich nejbližší analogie najdeme v žárovém hrobě 19 z Mikulova (Peškař 1972, 69, Taf. 2:6-7), v žárovém hrobě 9 z Velatic (Jílek–Kuča–Sojková 2011, 250, Tab. VI:7), v inventáři několika hrobů na pohřebišti v Dobřichově-Pičhoře (Droberjar 1999, 82–83, Taf. 8:III/2, 51:62/1, 81:148/10) nebo v hrobech 57 a 72 z Abrahámu (Kolník 1980, 34, 37, Taf. 21:57d, XXIV:72b). V dolním Polabí jsou datovány poměrně časně, již do stupně B1a (Leube 1998, 58), pravděpodobně s nimi musíme počítat v celém stupni B1 (Droberjar 1999, 83–84). I. Peškař (1972, 68–69) je klade do poslední třetiny 1. století nebo kolem roku 100, tedy do stupně B1c.

Archaickým druhem spínadel jsou noricko-pannonské výrazně členěné spony typu A 67 s protáhlým prolamovaným zachycovačem, jejichž jeden exemplář se našel také v trati Pajsarůvka (obr. 3:5). Má jednodílnou konstrukci s odlomenou jehlou a olámaným zachycovačem, na němž jsou patrné původní dva větší prolamované obdélníkové otvory. Patka je ukončena kulovitým knoflíkem. Velikostí odpovídá vlčnovská spona variantám A67b, tvarem a počtem otvorů v zachycovači potom spíše typu A67c1 podle třídění S. Demetze (1999, 129–130, Taf. 35:4-6). Spínadla A 67 jsou velmi oblíbena ve středoevropském barbariku, zejména v Čechách, kde jsou datována do stupňů B1a a B1b (Droberjar 1999, 141). Zmíněné datování je s menšími odchylkami platné také pro ostatní oblasti jejich rozšíření. Konkrétní typy A 67b a A67c1 se vyskytují nejčastěji v období tiberiovsko-claudijském, tj. před a kolem poloviny 1. století (Demetz 1999, 135). Z Moravy jsou uváděny nálezy z Nedakonic a Moravského Krumlova (Peškař 1972, 77, Taf. 9:1-2), o něco více příkladů je známo z Dolního Rakouska (Kubín 2002, 27–28, Tab. VI:3-7), hojněji je naopak jejich výskyt zaznamenán v púchovské a przeworské kultuře (Pieta 1997, 56, obr. 7).

Velmi rozšířené v barbariku jsou mladší dvojdílné formy výrazně členěných norickopannonských spon bez záhlavní destičky typu A 84 (Dąbrowska 1992, 106, Karte 1; Sedlmayer 2006, 421–422, Abb. 192; Varsik 2011, 42). Najdeme je téměř na každém germánském sídlišti ve středním Podunají. Nálezovými okolnostmi se vymyká pouze železářský výrobní objekt 15 na sídlišti v Trnavě, který ve své výplni obsahoval celkem 4 bronzové spony A 84, odhozené krátce po své výrobě v době, kdy ještě byly v módě, jelikož časově korespondují s keramickým inventářem objektu, tj. ve 2. polovině 2. století (Turčan 2002, 387–390, Abb. 1:1, 3-5). Z trati Pajsarůvka pochází dva kusy, bohužel ve značně fragmentárním stavu (obr. 3:6-7). J. Tejral (2008, 70) považuje tyto spony za vůdčí chronologický prvek fáze B2b a vrcholu svého výskytu by v oblasti středodunajského barbarika měly dosahovat právě v období kolem markomanských válek – ve stupni B2/C1 (Peškař 1972, 81; Kubín 2002, 38; Varsik 2011, 42). Důležitým zjištěním pro datování spon A 84 byl nález ve výplni germánské chaty č. 3 na sídlišti v Mušově, Na pískách, narušené příkopem římského krátkodobého tábora

z počátečního období markomanských válek. Zánik tohoto sídlištního objektu tak spadá do stupně B2b, tj. před rokem 172 po Kr. (Komoróczy 1999, 170–171, 178, obr. 4:2).

Typickým spínadlem oděvu římských legionářů je kolínkovitá spona s nezdobenou polokruhovitou záhlavní destičkou (obr. 5:2) typu Jobst 13C (Jobst 1975, 65–66, Taf. 20-21). Podle horního vinutí lze usuzovat na norickou variantu kolínkovitých spon (Riha 1979, 85–86), četně rozšířených ve středním Podunají včetně Moravy (Kubín 2002, 49–50). Předpokládá se, že se tyto spony dostaly do středodunajského barbarika z pannonských provincií v průběhu markomanských válek, tedy ve stupni B2/C1 (Schmid 2010, 35, 37, Taf. 19-20; Droberjar 2012a, 122–123, obr. 2:1-11).

Naopak germánským výrobkem je masivní litá dvojdílná kolínkovitá spona se střechovitým průřezem lučíku typu A 137. Má zdobenou nožku, zvýrazněný ohyb kolínka a několik vývalků před vinutím, které mohly být původně omotány drátky z drahých kovů (obr. 5:3). Obdobné povrchové nálezy známe z Krásna a Čataje na JZ Slovensku (Bazovský 2005, 62–63, Tab. XIX:8, 11), z dolnorakouského Drösingu (Nebehay 1983, 284, Abb. 825) a Ringelsdorfu (Allerbauer-Jedlicka 2001, 662, Abb. 804), výjimečně také z Pannonie (Patek 1942, 133, Taf. XXII:16) nebo Dácie (Cociş-Opreanu 1998, 199, Taf. VIII:57). Prototypem jejich výroby byly nepochybně pannonské kolínkovité spony s hřebenem na hlavici u vinutí typu Kovrig 104, vyráběly se hlavně ve 2. polovině 2. století (Mączyńska 2009, 47–50, Abb. 19:1-9).

Významným dokladem nadregionálních vnitrogermánských kontaktů je nález čtyř exemplářů bronzových vendických spon s rozšířeným lučíkem předěleným žebrem typu A 43 (obr. 3:8:11). Jedna z nich má dokonce na vnitřní straně a na vrcholu silného žebra zachovány zbytky původního stříbrného ozdobného plíšku s jemnou rytou výzdobou (obr. 3:9). Koncentrace spon A 43 je patrná v dolním Pomoraví, tzn. v Dolním Rakousku (3 ks) a na jihozápadním Slovensku (4 ks) a v římských podunajských provinciích Noricum a Pannonie (Rajtár 2002, 356–358, Abb. 2). Podle publikovaných znalostí by se mělo jednat o první výskyt těchto spon na Moravě. V nedávné době byl nalezen první exemplář spony A 43 mimo výše zmíněné regiony, a to ve středních Čechách – v objektu 51 na sídlišti v Chotusicích u Čáslavi. Spona měla bronzový lučík, vinutí a jehla byla železná (Valentová–Šumberová 2007, 787–789, obr. 6). Největší oblastí výskytu vendických spon A 43 ovšem zůstává przeworská kultura – téměř 70 % všech nálezů (Olędzki 1992, 94, Abb. 1). Do středního Podunají se dostávají spolu s migrujícími skupinkami nositelů przeworské kultury směrem k jihu pod tlakem posunujících se Gótů v období markomanských válek a krátce po nich, setkáme se s nimi tedy v nálezových kontextech stupňů B2/C1 – C1a (Olędzki 1992, 97–101; Kokowski–Maleev 1999, 176; Tejral 1999, 157, 188).

Zlomek bronzové destičkovité spony (obr. 3:13) je poměrně poškozený, což znemožňuje její přesnější určení. Podle úzkého nasazení krčku u zachycovače by bylo možné uvažovat o tzv. jetelovité variantě (destička má tři protáhlé laloky ve tvaru trojlístku). Při této uvažované variantě by se typologicky jednalo o polabskogermánskou sponu A 227, resp. Thomas typ E, 1. série (Thomas 1967, 57–58). Příklady je možno jmenovat z hrobu 431 z Kostelce na Hané (Zeman 1961, 212, obr. 83:E/d) a z rozrušených hrobových celků v Očkově (Kolník 1965, 188, obr. 3:7, 4:2), jakož i z povrchových sběrů na sídlištích v Bratislavě-Devínskej Novej Vsi (Elschek 1997, 43–44, obr. 20:5), Ringelsdorfu (Stuppner 1991, 249, Abb. 1163; 1993, 501, Abb. 842) a Bernhardsthalu (Adler 1993b, 478, Abb. 630). Datování těchto spínadel je poměrně ustálené, vyskytují se v 1. polovině 3. století, tj. ve stupni C1 a na přelomu stupňů C1 a C2 mladší doby římské (Thomas 1967, 59). Není však vyloučeno, že zúžení krčku u zachycovače vlčnovského exempláře vzniklo až sekundárně (např. korozí), čímž by její typologické určení zůstalo pouze v obecnější rovině římskoprovinciálních destičkovitých spon.

Velmi charakteristickým druhem germánských spon období po markomanských válkách jsou dvojdílné samostřílové formy s vysokým zachycovačem Almgrenovy VII. skupiny. Varianty s tyčinkovitým lučíkem, zřetelně oddělenou nožkou s patkou ukončenou knoflíkem a původně nejspíše se spodním vinutím typu A 201 (obr. 3:12) jsou ve středodunajském barbariku signifikantní pro počáteční fázi mladší doby římské – C1a (Kolník 1965, 193; Peškař 1972, 105; Bazovský 2005, 73; Schulte 2011, 170). Těžiště jejich výskytu leží v polabské oblasti, kde je L. Schulte (2011, 117–119, Abb. 78) v rámci svého třídění řadí do skupiny A VII 2, Form 22 s polokruhovitým lučíkem. Druhou podskupinu v rámci spon samostřílové konstrukce představují pravděpodobně původně bimetalické dvojdílné exempláře s vysokým šikmým zachycovačem, odsazeným vázičkovitým knoflíkem na patce a horní tětivou opřenou o krček knoflíkovitého výčnělku umístěného na hlavici (obr. 5:4). Jehla a vinutí bývaly vyrobeny ze železa, zatímco lučík se zachycovačem z bronzu či slitiny mědi. L. Schulte je označuje jako spony sarmatského typu – A VII 2, Form 24, typ Lubiana (Schulte 2011, 120–122, Abb. 80:10-11). Patří k typickým chronologickým indikátorům mladořímského stupně C1a, ojediněle mohou přežívat také do stupně C1b (Jílek 2008, 337; Mączyńska 2009, 70). Zlomek spodní části lučíku s vysokým zachycovačem a knoflíkem na patce je těžké vzhledem k jeho fragmentárnosti přiřadit ke konkrétnímu typu v rámci skupiny A VII2 (obr. 5:5).

Dalšími spínadly germánské provenience jsou jednodílné spony s úzkým páskovým lučíkem zakončeným hrotitou nebo obdélníkovitou nožkou s jemnou rytou výzdobou v podobě rýžek, zastoupené šesti exempláři (obr. 3:14-15, 5:7-8). Konec patky u obou typů může být zakončen drobným knoflíkem. Jednodílné spony s hrotitou nožkou byly velmi oblíbené v průběhu mladší doby římské, přičemž jsou zvláště charakteristické pro svébskou oblast severně středního Dunaje. Jejich hojný výskyt jak na sídlištích, tak na pohřebištích bývá datován poměrně široce – nejčastěji od poloviny 3. století do 1. poloviny 4. století (Zeman 1961, 193–194; Kolník 1965, 214, 216; Peškař 1972, 119; Tejral 1998, 394–395). Zhruba ve stejném časovém období je třeba počítat také s existencí spon s obdélníkovitou nožkou, u jejichž exempláře s delší pravoúhlou nožkou nebo v železném provedení přežívají až do počátku 5. století (Tejral 2008, 93; Varsik 2011, 118).

Pouhý fragment germánské spony představuje odlomený bronzový zahrocený zachycovač s kosočtverečným rozšířením nožky a zbytky podvázání konce lučíku (obr. 5:6). Pravděpodobně se jedná o variantu spony s podvázanou klínovitou nožkou s jedno- nebo dvojspirálovým vinutím typu A 175, příp. skupiny Schulze 194 nebo 198, které jsou datovány do konce 3. století a 1. poloviny 4. století (Schulze 1977, 110–112, Taf. 14). Příbuzné typy v honosném provedení ze zlata nebo stříbra s filigránovou výzdobou patřily k výbavě knížecí složky germánské společnosti, jak je známe z bohatých hrobů skupiny Lenna-Hassleben hrobu č. I ze Stráží nebo hrobu III ze Zakrzówa (Kolník 1964, 428–430, obr. 10:1-4, 6). Bronzové výrobky se objevují také na sídlištích (Nebehay 1983, 284, Abb. 821).

Germánské jednodílné spony mladší doby římské jsou zastoupeny ještě dvěma fragmenty s odlomenými zachycovači, jedním bronzovým a jedním železným. Z blíže neurčitelných typů spon patří k souboru také dvě bronzové jehly, jedna i s vinutím.

Obchodní kontakty s římským světem potvrzují zejména nálezy kovových nádob či jejich součástí. Z trati Dřínek je to bronzová ataše potažená bílým kovem trojúhelníkovitého tvaru s otvorem pro zavěšení držadla a drobnými výkroji kolem něj (obr. 5:1). Ataše bezpochyby pochází ze žlábkovaného vědra typu Eggers 44-49, nejspíše k jejich mladším formám typu Eggers 48. Shodné bronzové exempláře se nedávno našly také poblíž řeky Wkry (Rudnicki 1993–1994, 132, Ryc. 2) nebo v obrovském depotu z Łubiany (Mączyńska 2009, 383, Taf. 88:G13, 114:G13). Další analogie je z hrobového (?) nálezu ve Dvorech nad Žitavou (Hrnčiarik 2013, 100, Taf. XVII:1530) nebo z kulturní vrstvy na germánském sídlišti pozdní

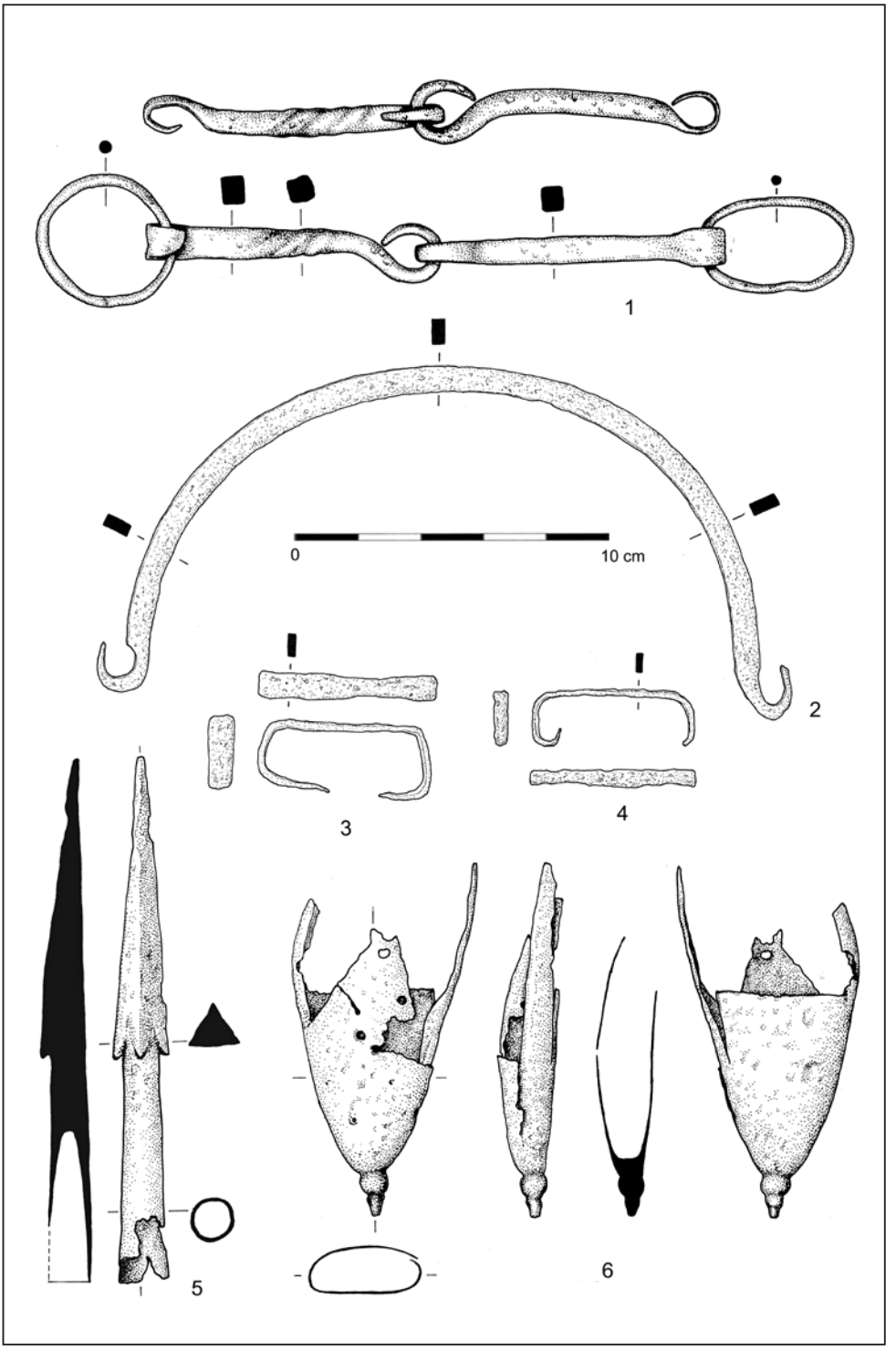

Obr. 4. Vlčnov – Dolní Němčí. Detektorové nálezy z trati Dřínek/Pajsarůvka z let 2012–2013. Kresba P. Holcová, S. Plchová.

doby římské v Uenglingenu v Sasku (Becker et al. 2006, 124, Taf. 56:1). Vědra tohoto typu užívaná na vodu, míchání vody s vínem nebo jako přepravní nádoby na víno se vyskytují na rozsáhlém území římských provincií od Británie po Porýní a v limitní zóně podél Dunaje také v Raetii, Noricu a Pannonii, určení konkrétního místa jejich výroby je proto obtížné (nejčastěji se uvažuje o Porýní – Hrnčiarik 2013, 38). V barbariku se začínají objevovat již v pozdně antoninském období, doba jejich největší obliby je potom spojena s časně severovským obdobím, tj. ve stupních B2b – C1b (Mączyńska 2009, 180; Jílek 2012, 48). Často bývají obsaženy v inventáři bohatých knížecích hrobů mladší doby římské.

Z větší římské kovové (?) nádoby pochází také železné obloukovité držadlo o průměru 20 cm s hákovitě ohnutými konci (obr. 4:2). Jeho průřez je obdélníkovitý. Jedná se o prostý nezdobený tvar, takže je těžké rozhodnout, k jakému typu nádoby náleží. Železná držadla měla v barbariku například velmi oblíbená bronzová plechová östlandská soudkovitá vědra typu E 39-42, jejichž nálezy na sídlištích se množí (z našeho území viz Mušov – obj. 10, Bručina – obj. 1 – Jílek 2012, 31, obr. 32:5, 33:17). Jejich produkce byla postupná, od 2. poloviny 1. století po 4. století (Jílek 2012, 33–34). Velmi často byla obdobnými železnými držadly opatřena ale také germánská dřevěná vědra mladší doby římské (Becker 2006, 420–421, 426, 440–441, Taf. 23, 28:1, 44:1-4, 45:1, 3-4).

Jiný typ obchodních kontaktů s římskými provinciemi představují kovové součásti dřevěných skříněk, kam patří zlomek masivního podlouhlého bronzového předmětu s očkem k zavěšení a ohnutým středem s odlomeným koncem (obr. 3:17). Tento předmět by bylo možno interpretovat jako hákovitě ohnutý klíč s širokou a plochou horní částí, které A. Kokowski (1997, 14) řadí ke svému typu E – římský import. Výrazná koncentrace těchto klíčů v české části barbarika je interpretována jako důsledek intenzivních římsko-germánských kontaktů a blízkostí provincií, přičemž počet římských dřevěných skříněk jakožto vojenské kořisti se zvýšil po markomanských válkách (Kokowski 1997, 25, Abb. 43). Rámcově podobné nálezy k vlčnovskému exempláři známe z rozrušeného pohřebiště v Nebovidech (Beneš–Hornik–Kašpárek 2011, 113, obr. 7:14) nebo ze sekundárních deponií v rámci velkomoravských vrstev hradiska v Mikulčicích (Droberjar 2007, 285, Abb. 5:3). Bronzové a železné hákovitě ohnuté klíče se v masivním měřítku objevují zejména v Pannonii (Gáspár 1986, 221, 292, CCXVIII:1510, CCXXI:863; Varsik 1997, 183, obr. 150:3), kde je jejich datování průběžné po celou dobu římskou (Gáspár 1986, 41–43, 75), zatímco v barbariku se tento typ vyskytuje především v mladší až pozdní době římské (Kokowski 1997, 28). Z římských dřevěných skříněk pravděpodobně pocházejí také dvě ohnuté železné skoby (obr. 4:3-4). Obdobné známe ze žárových hrobů z Mikulova (Peškař 1964, 595, Tab. 109:17-18, 113:11) a Šitbořic (Droberjar–Kazdová 1993, 104–105, Taf. 1:2/4-5). Z provinciálního prostředí je možné jmenovat příklady z kastelu ve Straubingu (Walke 1965, 61, 163, Taf. 134:5, 8, 20). Na druhou stranu takové univerzální železné součástky mohou stejně dobře sloužit jako objímky nejrůznějších nářadí.

V roce 2013 byl z lokality získán také železný hrot s dutou tulejí, špičkou trojúhelníkového průřezu a zpětnými háčky (obr. 4:5). Jedná se s největší pravděpodobností o část římského vrhacího oštěpu (pilum). Identické exemplář pochází z hrobu 1 z Kostolné pri Dunaji (Kolník 1980, 95, Taf. LXXV:1b), z bažinných nálezů ve Vimose a Illerupu (Ilkjær 1990, 251–252, Taf. 142:BNN, 143:GLR, SPB), z římských porýnských kastelů Butzbach (Müller 1962, 59, Taf. 16:16), Quintana (Herrmann 1969, 134, Abb. 4:11-14), Nida (Fischer 1973, 115, 127, Abb. 30:8, 39:1), Aalen (Luik 1994, 342, Abb. 64:7) a Abusina (Gschwind 2004, 187, Taf. 85:D212-213) nebo z vojenských pozic Newstead a Corbridge na britském limitu (Scott 1980, 336–337, Fig. 24.2:9-10). Tyto zbraně patří do arsenálu římské armády od 1. do 3. století. V kastelech Abusina nebo Vetoniana se většinou nachází v zánikových

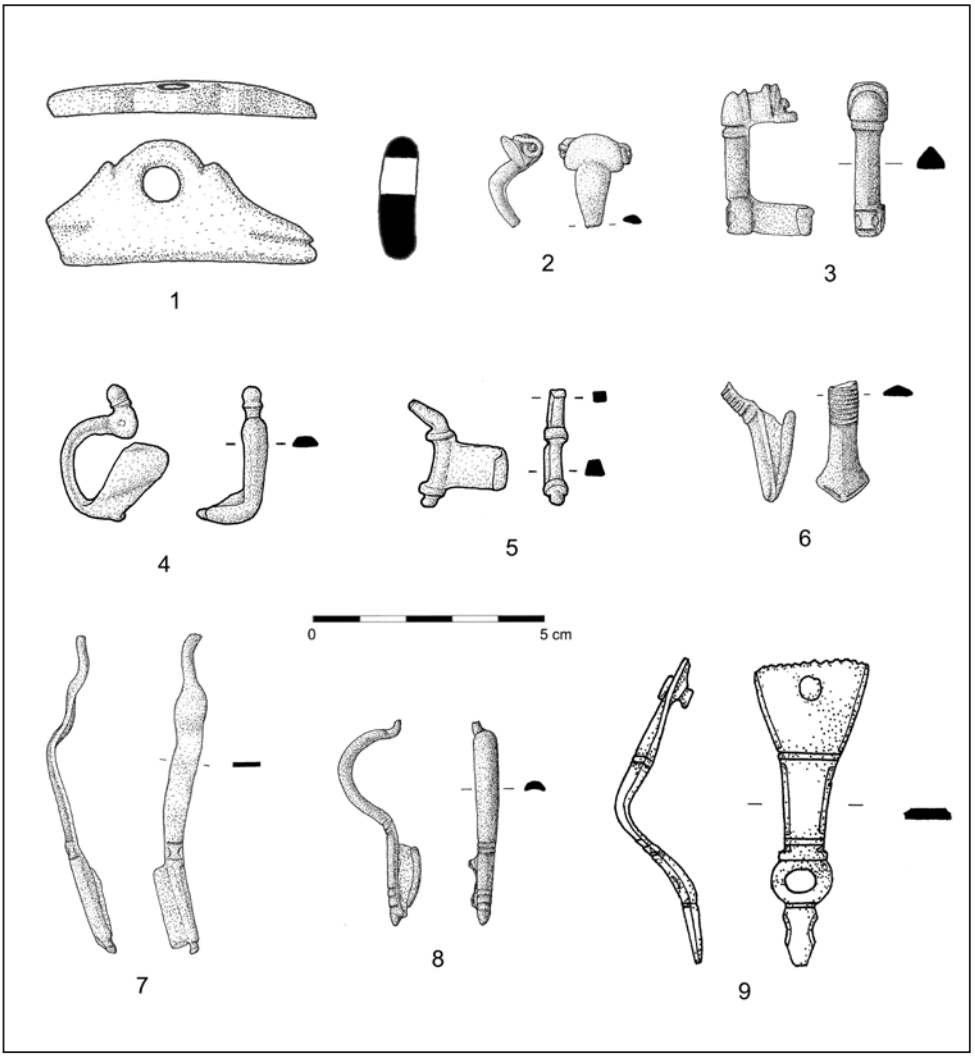

Obr. 5. Vlčnov – Dolní Němčí. Detektorové nálezy z trati Dřínek/Pajsarůvka z let 2012–2013. Kresba P. Holcová, Z. Kosarová.

nebo katastrofických horizontech druhé třetiny 3. století (Gschwind 2004, 185, 187). Podle nálezových celků z barbarika lze však rámcově uvažovat o jejich datování do 1.–2. století (Kaczanowski 1992, 50–51).

K výzbroji římských legionářů by mohlo patřit také železné plechové koncové kování pochvy meče zakončené knoflíkem (obr. 4:6). Je těžké k němu najít přesnou analogii. Celokovové pochvy římských mečů a dýk jsou totiž většinou jednostranné. Typově nejblíže má k vyšším bronzovým peltovitě vykrojeným nákončím pochev římských mečíků z organických materiálů s drobným knoflíkem na špičce z Xantenu a Jülich-Merzenhausenu, datované do konce 2. století a první třetiny 3. století (Lenz 2006, 189, Taf. 63:621). Tvarově podobná jsou také špičatá rámová nákončí pochev s kulovitým knoflíkem, mezitvar mezi nákončími typu Nijmegen-Doncaster a peltovitými, jehož příklad známe z legionářského tábora ze Štrasburku (Miks 2007, 323, Taf. 213:B275,8). Mnohdy je však také v západ-

ních římských provinciích problém jednoznačně rozpoznat římská nákončí pochev mečů od raně a vrcholně středověkých, zvláště pokud byla vyzdvižena z povrchových vrstev nalezišť mimo archeologické kontexty (Miks 2007, 324–326, Abb. 74-75). Rovněž není vyloučeno, že vlčnovské nákončí představuje místní barbarskou napodobeninu původního římského výrobku.

Dokladem ustrojení římského nebo germánského koně je železné udidlo koňského postroje s kruhovými konci a dvěma spojenými rýhovanými středovými tyčinkami (obr. 4:1). Na území římských provincií představuje nejčastější typ římského koňského udidla, jehož nálezy známe z Mušova-Burgstalu (Tejral 1994, 46, Abb. 2:9), z mohyly č. 2 s koňskými pohřby z Inoty (Palágyi 1981, 41–42, Taf. XVII:26, XVIII:2) nebo z porýnských vojenských kastelů v Abusině (Gschwind 2004, 354, Taf. 62:C787), Xantenu (Lenz 2006, 174, Taf. 46:444) a Saalburgu (Schleiermacher 2000, 169, 176, Taf. 2:2-4). Udidla z římských vojenských či civilních kontextů v Porýní a v Pannonii jsou většinou datována do 1. až počátku 3. století (Palágyi 1981, 27; Nicolay 2007, 45, 47, Pl. 50-51), zatímco nálezy z barbarika (zejména ze severských bažin a z Pruska) spadají obecně do mladší až pozdní doby římské (Wilbers-Rost 1994, 67–68, Taf. 9:C).

Malá bronzová tordovaná jehlička s háčkem (obr. 3:16) zase představuje signifikantní doklad podomácké textilní výroby. Jehličky bývaly zaraženy do horního konce dřevěného nebo kostěného vřetena a sloužily k počátečnímu uchycení nitě během jeho rotačního pohybu při spřádání nití z chomáče vlny. Jako pojistka proti vyvléknutí nitě při práci bylo výrazné tordování, do jejich drážek bylo možno nit namotat (Gostenčnik 2001, 571–572). Podle typologické analýzy nálezů z Magdalensbergu by se náš exemplář nejvíce blížil variantě Gostenčnik M13, která se na výše zmíněné lokalitě vyskytuje v nálezových kontextech do 1. poloviny 1. století (Gostenčnik 2001, 574–576, Abb. 1). Tyto uniformní předměty se však bez větších typologických změn vyskytují po celou dobu římskou, a to na celém území středoevropského barbarika, jak na sídlištích, tak na pohřebištích. Z nejbližšího okolí je možné jmenovat exempláře ze sídlišť v Uherském Brodu, trať „Kučovská lávka" nebo Hrubé Vrbky „Za Bařinou" (Vachůtová–Zeman 2009, 519, obr. 8:3), z funerálního prostředí potom nálezy z hrobu 193 z Kostelce na Hané (Zeman 1961, 261, obr. 41:B/a), z hrobu 185 z Abrahámu (Kolník 1980, 66, Taf. LIII:185:d) nebo z hrobu 30 z Kostolné pri Dunaji (Kolník 1980, 107, Taf. XCV:30:f).

Zajímavým exemplářem je také polovina drobného železného předmětu omegovitého tvaru se zahnutými a stočenými konci (obr. 3:18). Nejde o příliš časté nálezy v době římské – uvést lze v podstatě jen příklad z výrobního objektu 11/68 na pozdně římském sídlišti ve Zlechově (Zeman 2008, 115, Tab. 113:1). Častější výskyt je zaznamenán v době stěhování národů, v kostrových hrobech z 5. století jakožto převzatý prvek z hmotné kultury východogermánských kmenů (Tejral 1982, 154–155, obr. 76:3, 92:1, 102:3; Čižmář-Tejral 2002, 118, Abb. 7:5-6, 9, 10:2). Názory na funkci těchto nástrojů se značně různí. Nejčastěji bývají považovány za součást křesacích souprav zavěšených na opasku, konkrétně za ocílky (Tejral 1982, 154–155; Droberjar 2002, 144–145). Druhou možností je jejich použití jako obvodového kování osobních kožených kapsářů, zejména v době stěhování národů (Droberjar 2002, 115–116). O něco větší analogicky konstruovaný předmět z Gaukönigshofen-Acholshausenu je zase interpretován jako pozdně laténský nebo časně římský dlouhý nůž se zahnutým držadlem (Hoffmann 2004, 110, Taf. 19:2).

Další skupinu nálezů představují kovové součásti opasků a jejich řemínků. Geograficky poměrně rozšířeným typem je bronzové koncové kování opaskového řemínku s lichoběžníkovitě rozšířenou horní částí s jedním nýtem a profilovanou spodní částí s kruhovým prolamovaným otvorem a vázičkovitě utvářeným výběžkem (obr. 5:9). Ve střední části se nacha-

zí jemná rytá výzdoba v podobě několika linií. Podle posledního zpracování těchto opaskových součástí řadí R. Madyda-Legutko (2011, 55–56, Tabl. XXIV:3, 8; XXVIII:5-6, 12) tyto tvary do své III. skupiny, typ 6, varianta 1. Jedná se o novou módu opaskových garnitur, která se v przeworské kultuře objevuje po markomanských válkách, ve stupni C1a (Madyda-Legutko 2011, 115). K opaskovým součástem bychom pravděpodobně s velkou opatrností mohly přiřadit také dvě železné oválné přezky (?) s protáhlými rameny (obr. 3:19-20). Velmi vzdáleně připomínají dlouhé štíhlé germánské opaskové přezky typu Madyda-Legutko 8-10, které se nejčastěji objevují v Polabí, przeworské a wielbarské kultuře a jsou datované do stupňů B1c – B2 starší doby římské, tj. na konec 1. století a do 1. poloviny 2. století (Madyda-Legutko 1986, 6, 21, Taf. 2). Vzhledem k tomu, že se jedná o povrchový nález, není vyloučeno ani jeho pozdější datování. Obdobné předměty byly v 15.–16. století používány jako pastýřské foukací hudební nástroje, tzv. drumle.

Kromě popsaných artefaktů byla z této trati získána také drobná kolekce tří římských mincí (za jejich určení děkuji D. Kašparové). Ve dvou případech se jedná o značně otřelé mosazné či měděné antoniniany vojenských císařů 2. poloviny 3. století. První z nich (obr. 3:2), podle ženské hlavy na aversu, je s určitou opatrností možno určit jako ražbu císaře Galliena pro svou manželku Saloninu (253–268). Druhá ražba s hlavou ověnčenou paprskovitou korunou (obr. 3:3) typově vypadá na minci císaře Claudia II. Gothica (268–270). Nejstarší mincí je stříbrný denár s ověnčenou hlavou na aversu některého z císařů 2. století nebo 1. poloviny 3. století (obr. 3:1). Bližší určení zatím není možné, neboť minci pokrývá silná sirníková krusta.

Výčet nových nálezů z této bohaté lokality uzavírá soubor terry sigillaty sestávající celkem z dvanácti exemplářů. Jedná se o čtyři fragmenty z výdutí, jeden zlomek výdutě se zachovalou částí vnitřního okraje nádoby a jeden střep ze dna drobné tenkostěnné nádobky. U ostatních kusů nebylo možné určit, z jaké části nádoby pocházejí. Vzhledem k fragmentárnosti rovněž nebylo možné stanovit dílnu nebo provenienci popsaných střepů.

Sídliště v trati Vlčnovský háj

Nově objevenou lokalitou z doby římské, která dosud nebyla v odborné literatuře uvedena, je sídliště v trati Vlčnovský háj. Ojedinělé zlomky germánské keramiky byly zatím známy z okolních polních tratí. Prozatím bylo získáno devět signifikantních kovových artefaktů z doby římské, průzkum bude pokračovat i v následujících letech.

Katalog

1. Ataše římského bronzového vědra E 36 ve tvaru listu s odlomeným kroužkem pro uchycení držadla. Rozměry: délka 5,5 cm; šířka 4,4 cm (obr. 6:1).
2. Zlomek horní část bronzové římskoprovinciální výrazně členěné spony A 84. Průřez lučíku je střechovitý. Vinutí a jehla chybí. Rozměry: délka 2,3 cm (obr. 6:3).
3. Bronzová římskoprovinciální kolínkovitá spona se zdobenou polokruhovou záhlavní destičkou (tři pásy jemných záseků). Vysoký zachycovač je zespodu ohnutý. Jehla je odlomena. Rozměry: délka 3,4 cm (obr. 6:4).
4. Dvojdílná germánská bronzová spona s vysokým zachycovačem tzv. sarmatského typu. Průřez lučíku je střechovitý, nad místem vinutí se nachází profilovaný krček. Lučík je od nožky oddělen plastickým žebrem, patka je ukončena kulovitým knoflíkem. Vinutí a jehla chybí. Rozměry: délka 4,1 cm (obr. 6:5).

5. Jednodílná germánská bronzová spona s hrotitou nožkou s páskovým lučíkem obloukovitého tvaru. Jehla chybí. Rozměry: délka 6,6 cm (obr. 6:6).
6. Jednodílná germánská bronzová spona s hrotitou nožkou s páskovým lučíkem obdélníkovitého průřezu. Horní část lučíku nese stopy jemné ryté výzdoby. Vinutí a jehla chybí. Rozměry: délka 6 cm (obr. 6:7).
7. Jednodílná bronzová germánská spona s obdélníkovitou nožkou. Na horní části lučíku a nožce je zdobena jemnými rytými vzory. Lučík je tyčinkovitý, obdélného průřezu. Rozměry: délka 4,2 cm (obr. 6:8).
8. Bronzové poutko s jedním nýtem ze závěsu okrajového kování picího rohu. Rozměry: délka 2,1 cm (obr. 6:2).
9. Zlomek jehly bronzové spony. Rozměry: délka 1,9 cm. Fotograficky ani kresebně nedokumentováno.

Uložení: Slovácké muzeum Uherské Hradiště.

Významným dokladem dálkového obchodu s římskými provinciemi je nález zdobené bronzové ataše ve tvaru listu s odlomeným kroužkem pro uchycení držadla (obr. 6:1). Podle analogií z norické Ovilavy pravděpodobně pochází z římského vědra typu Eggers 36 kónického tvaru (Sedlmayer 1999, 98, Abb. 24, Taf. 46:2-3). Tato vědra náleží k oblíbeným picím soupravám také v Porýní a Gallii, přičemž sloužila jako nádoby na víno v průběhu celého 2. století (Sedlmayer 1999, 103).

Nádoby vyrobené ze zvířecích rohů patří k velmi oblíbené součásti germánských picích servisů. K závěsu okrajového kování takového picího rohu patří drobné bronzové poutko s jedním nýtem (obr. 6:2). Podobná se našla v žárových hrobech v Dobřichově-Pičhoře (Droberjar 1999, 59, Taf. 9:III/9) a ve Sládkovičovu (Kolník 1980, Taf. CXLIX:51/m3, CLVII:70/t, CLXIV:8). V třídění J. Andrzejowského (1991, 63, Ryc. 14i) patří k typu S.10, vyskytující se zejména ve fázi B1, částečně i B2 starší doby římské, tedy převážně 2. polovině 1. století a počátku 2. století.

Také v trati Vlčnovský háj bylo nalezeno několik spon z doby římské. Zlomek horní části střechovitého lučíku se středovým žebrem (obr. 6:3) vykazuje jednoznačnou shodu s mladšími variantami noricko-pannonských výrazně členěných spon typu A 84, datovanými do 2. století. Získána byla také bez jehly kompletní římská vojenská kolínkovitá spona typu Jobst 13D s polokruhovitou záhlavní destičkou zdobenou třemi pásy jemných rytých záseků a horním vinutím (obr. 6:4). Horní vinutí je přitom charakteristické pro nálezy v Podunají a na Moravě. Po nezdobených variantách typu Jobst 13C se jedná o nejrozšířenější druhy provinciálních kolínkovitých spon v barbariku (Peškař 1972, 95–96, Taf. 17:4-10, 12, 18:2-4; Bazovský 2005, 59–60, Tab. XVIII:1-6, 8, 10; Droberjar 2012a, obr. 3:1-5, 7-8) a samozřejmě také v podunajských provinciích (Jobst 1975, 66–67, Taf. 21-23; Merczi 2011, 29–37, Taf. 3:1-5, 5:3, 6-8, 6:1-8, 8:1-8). Datovány jsou stejně jako nezdobené varianty do přechodného stupně B2/C1, jejich ojedinělé přežívání v kontextech 3. století je však možné (Jobst 1975, 66; Sedlmayer 1995, 45; Droberjar 2012a, 123).

Ostatní spony jsou germánskými výrobky. Téměř v celku je zachována dvojdílná spona s vysokým šikmým zachycovačem s horní tětivou opřenou o krček knoflíkovitého výčnělku na hlavici (obr. 6:5). Náleží k typu A 210, Schulteho skupiny A VII 2, Form A 29 (Schulte 2011, 128–131, Abb. 86). Touto variantou se naposledy podrobně zabýval J. Tejral (2006) v souvislosti s vyhodnocením zajímavého dokladu jejich výroby v barbariku v podobě zlomků liteckých forem a tyglíků z Pasohlávek. Chronologicky zařadit je můžeme do stupně C1 – tedy do závěrečné fáze 2. století a do 1. poloviny 3. století, což potvrzuje a upřesňuje i nález dílny v Pasohlávkách (Tejral 2006, 135–138, Abb. 6-7, 9). Dvěma exempláři jsou za-

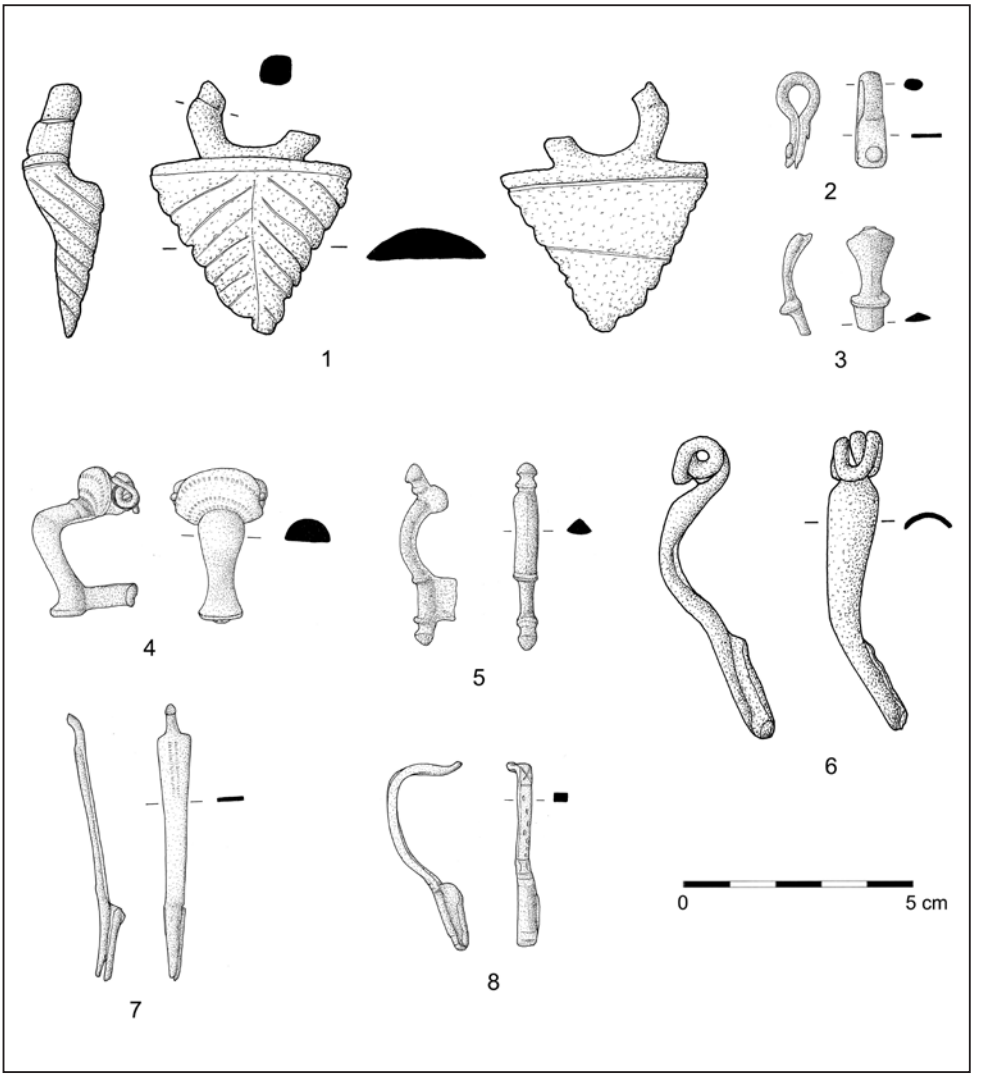

Obr. 6. Vlčnov – Dolní Němčí. Detektorové nálezy z trati Vlčnovský háj z roku 2013. Kresba P. Holcová.

stoupeny jednodílné spony s hrotitou nožkou, jedna z nich nese náznaky nevýrazné ryté výzdoby na lučíku a nožce (obr. 6:6-7). Jednodílné spony s hrotitou nožkou byly velmi oblíbeným spínadlem mladší doby římské a jsou zvláště charakteristické pro svébskou oblast severně středního Dunaje (Tejral 1998, 394; Varsik 2005, 277). Výskyt spon tohoto typu bývá datován poměrně široce – nejčastěji od poloviny 3. století do 1. poloviny 4. století (Zeman 1961, 193–194; Kolník 1965, 214, 216; Peškař 1972, 119; 1998, 394–395). Posledním typem spony z Vlčnovského háje je příbuzná varianta s obdélníkovitou nožkou se zdobeným lučíkem i nožkou (obr. 6:8). Vyskytují se současně se sponami s hrotitou nožkou, udržují se v módě však déle, až do počátku 5. století (Tejral 1998, 396).

K souboru z trati Vlčnovský háj patří ještě zlomek bronzové jehly blíže neznámého typu spony.

Sídliště v trati Hýblův kříž

Toto sídliště, nacházející se východně od Vlčnova, je známo již z povrchových sběrů Jana Pavelčíka, který odtud získal převážně germánskou keramiku starší doby římské, přeslen a římské mince 1. století (Hrubý–Hochmanová–Kalousek–Pavelčík a kol. 1956, 113–114). Novými sběry za použití detektoru kovů bylo získáno celkem šestnáct předmětů z doby římské. Jejich bližší geografickou specifikaci ani polohu lokality v mapě není možné prozatím uvést, neboť bude i nadále podrobně sledována.

Katalog

1. Zlomek bronzové římskoprovinciální výrazně členěné spony A 84. Dochována horní polovina lučíku střechovitého průřezu se středovým žebrem. Vinutí a jehla chybí. Rozměry: délka 2,9 cm (obr. 7:4).
2. Fragment spodní poloviny bronzové římskoprovinciální výrazně členěné spony s patkou zakončenou knoflíkem. Rozměry: délka 2,8 cm (obr. 7:5).
3. Zlomek nožky se zachycovačem a profilovaným knoflíkem bronzové římskoprovinciální výrazně členěné spony. Patka ukončena profilovaným knoflíkem. Rozměry: délka 2,3 cm (obr. 7:6).
4. Bronzová římskoprovinciální kolínkovitá spona s polokruhovou nezdobenou záhlavní destičkou. Zachycovač je úzký a vysoký. Vinutí a jehla chybí. Rozměry: délka 3,5 cm (obr. 7:7).
5. Bronzová římskoprovinciální destičkovitá emailová zoomorfní spona v podobě běžícího zajíce zdobená rytými rýžkami ve tvaru vlčích zubů po obvodu a uprostřed. Email nezachován. Chybí jehla. Rozměry: délka 3 cm; výška 1,8 cm (obr. 7:9).
6. Dvojdílná bronzová kolínkovitá spona s hladkým, pravoúhle zalomeným lučíkem, nožkou zdobenou jemným fasetováním s vysokým zachycovačem a nevýraznou záhlavní destičkou. Vinutí a jehla chybí. Rozměry: 4,4 cm (obr. 7:8).
7. Dvojdílná bronzová spona s vysokým zachycovačem A 201. Lučík je od nožky oddělen plastickým žebírkem, patka je ukončena drobným knoflíkem. Vinutí a jehla chybí. Rozměry: délka 3,6 cm (obr. 7:10).
8. Kompletní dvojdílná bronzová spona s vysokým zachycovačem A 201 se spodním vinutím. Nožka je lichoběžníkovitě rozšířená se zvlněným okrajem. Rozměry: 3,3 cm (obr. 7:11).
9. Dvojdílná bronzová esovitě profilovaná spona s knoflíkovitým ukončením nožky a vysokým zachycovačem A 111. Vinutí a jehla chybí. Rozměry: délka 3,2 cm (obr. 7:12).
10. Fragment spodní poloviny bronzové pozdní vendické spony A 41 se širokým plechovým lučíkem s nevýrazným středovým žebrem. Rozměry: délka 2,2 cm (obr. 7:13).
11. Bronzová germánská jednodílná spona s hrotitou nožkou a plným, přehnutým zachycovačem. Páskový lučík je zdoben rytými esovitými motivy. Patka je ukončena nevýrazným knoflíkem. Rozměry: délka 6,9 cm (obr. 7:14).
12. Železný listovitý hrot kosočtverečného průřezu s tulejkou oválného průřezu. Rozměry: délka 11,7 cm; maximální šířka hrotu 4,4 cm (obr. 7:16).
13. Zlomek westerndorfské terry sigillaty z výdutě misky Drag. 37 s výzdobou vejcovce a dvojitého kruhu se středovým bodem (mistr Erotus). Rozměry: 5,1 × 3,6 cm; tloušťka střepu 0,7 cm (obr. 7:15). Odborné určení provedla S. Klanicová (Archeologický ústav AV ČR v Brně).
14. Římská mince – stříbrný denár z let 196–211, Julia Domna († 217), mincovna Řím. Avers: oděné poprsí Julie Domny doprava, opis IVLIA AVGVSTA; revers: stojící For-

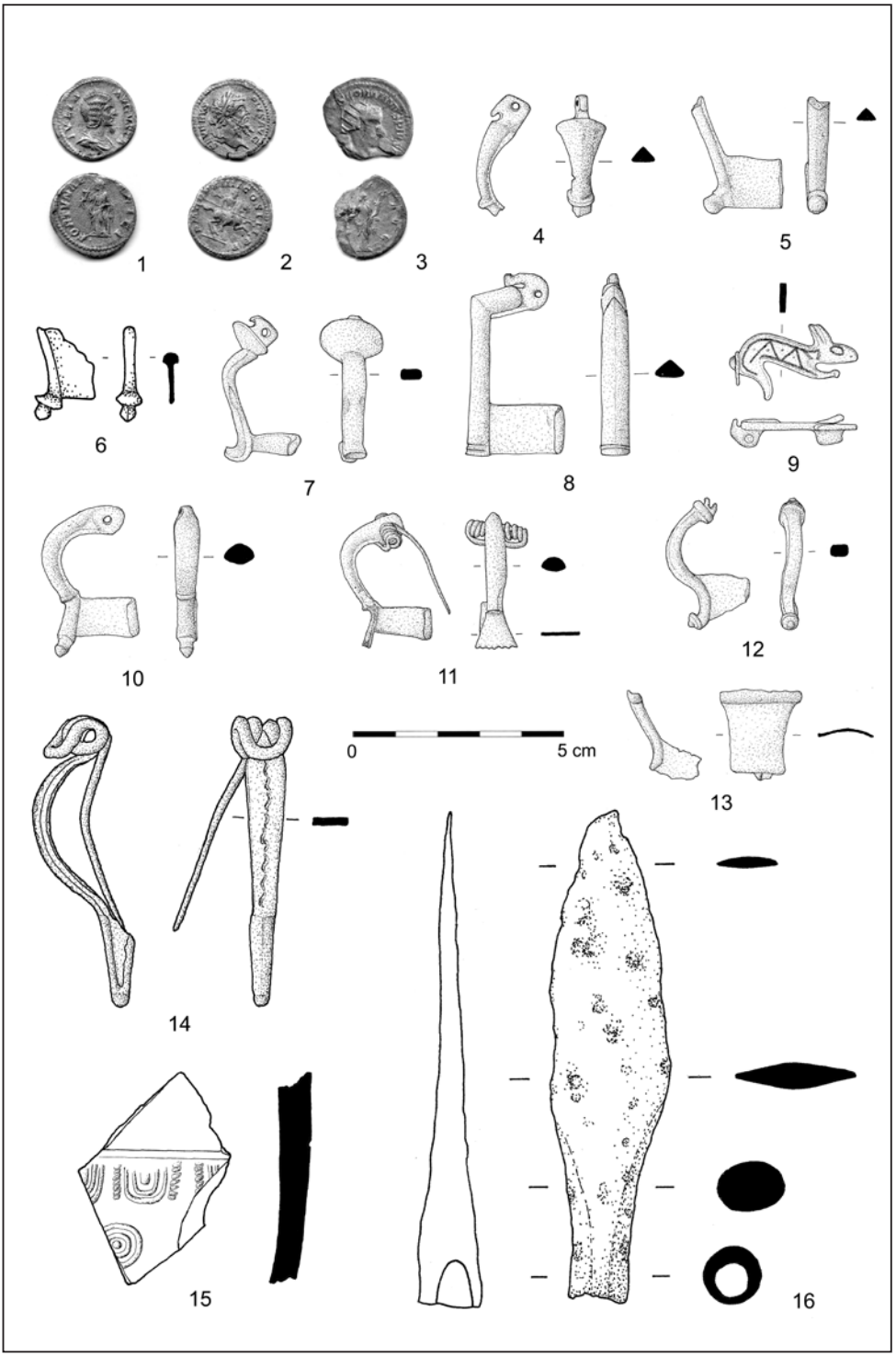

Obr. 7. Vlčnov – Dolní Němčí. Detektorové nálezy z trati Hýblův kříž z roku 2013. Kresba P. Holcová, Z. Kosarová, S. Plchová.

tuna doleva držící v pravé ruce roh hojnosti a levou rukou opírající se o kormidlo, opis FORTVNAE FELICI. Rozměry: průměr 18,5/18,2 mm; váha 2,203 g (obr. 7:1). Odborné určení provedl J. Šmerda (MZM Brno).

15. Římská mince – stříbrný denár z roku 206, Septimius Severus (193–211), mincovna Řím. Avers: ověnčená busta Septimia Severa doprava, opis SEVERVS PIVS AVG.; revers: Septimius na koni ve skoku doprava, držící v ruce kopí, opis P. M. TR.P.XIIII COS. III P.P. Rozměry: průměr 19,2/18,2 mm; váha 2,509 g (obr. 7:2). Odborné určení provedl J. Šmerda (MZM Brno).
16. Římská mince – stříbrný antoninián z roku 240, Gordianus III. (238–244), mincovna Řím. Avers: hlava Gordiana doprava, opis ...GORDIANVS PIVS A(VG); revers: stojící Aequitas doleva, v pravé ruce drží váhy, v levé ruce roh hojnosti, opis ...AS (AEQVITAS) AVG. Mince je olámaná, zachovány 2/3 původní mince. Dochované rozměry: průměr 20,6/18,2 mm; váha 2,208 g (obr. 7:3). Odborné určení provedl J. Šmerda (MZM Brno).

Uložení: Slovácké muzeum Uherské Hradiště.

Největší zastoupení v získaném souboru mají spony. Charakteristické mladší římsko-provinciální výrazně členěné noricko-pannonské spony bez záhlavní destičky typu A 84 jsou zastoupeny třemi bronzovými zlomky (obr. 7:4-6). Jedním exemplářem máme doloženu také legionářskou kolínkovitou sponu s nezdobenou polokruhovitou záhlavní destičkou typu Jobst 13C (obr. 7:7). Jak již bylo výše zmíněno, oba tyto typy spínadel byly do barbarika distribuovány hlavně koncem 2. století, za markomanských válek s výjimečným přežíváním do 1. poloviny 3. století.

Naopak germánskou variantou kolínkovitých spon je dvojdílný bronzový exemplář (bez dochované jehly a hlavice) s hladkým, pravoúhle zalomeným lučíkem, nožkou zdobenou jemným fasetováním s vysokým zachycovačem a nevýraznou záhlavní destičkou chránící vinutí (obr. 7:8). Toto spínadlo náleží k V. Almgrenově skupině, k přechodným formám mezi labsko-germánskými a římskými kolínkovitými sponami, variantě D podle E. Droberjara (2012b, 241, obr. 3:11), které jsou velmi podobné typu A 132a. I tyto šperky jsou typické pro období markomanských válek, tedy pro pozdní stupeň B2 a přechodnou fázi B2/C1 (Droberjar 2012b, 242).

Mezitvarem mezi germánskými kolínkovitými a trubkovitými sponami je drobný, esovitě prohnutý dvojdílný exemplář s knoflíkovitým ukončením nožky a vysokým zachycovačem s chybějícím vinutím a jehlou typu A 111 (obr. 7:12). Analogická kompletní spona se našla v hrobě 73 na pohřebišti Sládkovičovo (Kolník 1980, 155, Taf. CLIX:73/c) nebo v hrobě 1 z Rothenseehofu (Tejral 2001, 221, Abb. 8:5). Oba se svým inventářem hlásí do fáze B2a. Rozšíření těchto spon v barbariku může být spjato s pronikáním výrobků noricko-pannonského uměleckého řemesla na počátku stupně B2 (Machajewski 1998, 188). O. Gupte (2004, 51), který řadí tyto tvary do své IV. skupiny, formy 1A, vyznačující se knoflíkem na patce a dlouhým samostřílovým vinutím, vydělil specifickou lokální oblast jejich pozdní produkce v Brandenbursku, okolí Hamburku a v Pomořansku v období po markomanských válkách, tj. ve stupni C1 (Gupte 2004, 104, Taf. 31-32, 73:1).

Fragment spodní poloviny spony se širokým plechovým lučíkem s nevýrazným středovým žebrem (obr. 7:13) pravděpodobně náleží ke germánským sponám s širokým lučíkem a příčným žebrem typů A 40-43. Nejblíže má k tzv. pozdním vendickým sponám (typu A 41), které mají těžiště výskytu v oblasti dolnoviselsko-pomořské (Tejral 1970, 196, 198; Peškař 1972, 70; Olędzki 1998, 76). Podle utváření nožky bychom mohli uvažovat o přiřazení k variantě A 41 Y (Schuster 2006, 105, Ryc. 4:14-15), příp. A 41 Z (Schuster 2006, 110, Ryc. 10:9). Mezi „klasickými" sponami A 41 lze poměrně dobře rozlišit exem-

pláře przeworského a wielbarského stylu. Przeworská spínadla jsou převážně bimetalická, kdy lučík je bronzový a vinutí s jehlou železné, zatímco wielbarská jsou celá vyrobená z bronzu. Dalším rozdílem je relativně úzká nožka u przeworských spon a nízké, málo výrazné středové žebro (u wielbarských má nožka tvar přesýpacích hodin a středové žebro je výrazné válcovité), lučík je přitom vytepán z tenkého plechu. I když je spona z trati Hýblův kříž nekompletní, dochovaná část odpovídá znakům przeworské varianty. Potvrzuje se tak zjištění, že pokud se tento typ spony objeví ve středodunajské oblasti, jedná se v drtivé většině o výrobek przeworského stylu (Olędzki 1998, 77–78, Abb. 5:1-5). Ze sídlištního prostředí bývá nejčastěji zmiňována spona z Chrlic (Tejral 1970, 196, obr. 4:8) a Bieleho Kostola (Tejral 1999, Abb 35:3), případně z dolnonorakouského Drösingu nebo Berhardsthalu (Tejral 1999, Abb. 17:11-12). Tyto mladší varianty vendických spon bývají nejčastěji datovány podle výskytu v hrobech do období přelomu mezi starší a mladší dobou římskou – fáze B2/C1 (Tejral 1970, 202; 1999, 171; Olędzki 1998, 76–77; Schuster 2006, 119–120).

Tak jako v trati Dřínek/Pajsarůvka byly i v trati Hýblův kříž nalezeny germánské dvojdílné samostřílové formy s vysokým zachycovačem Almgrenovy VII. skupiny. První z nich je identická se sponou z Dřínku, tj. typ A 201, Schulte A VII 2, Form 22 (obr. 7:10). Druhá má také polokruhovitý průřez lučíku, spodní vinutí, její nožka je ale lichoběžníkovitě rozšířená se zvlněným okrajem (obr. 7:11). Analogické protějšky je možné jmenovat ze sídlišť v Rakvicích (Peškař 1972, 44, Taf. 20:6), v Bratislavě-Vajnorech (Bazovský 2005, Taf. XXIII:1-4) nebo Bernhardsthalu (Adler 1993a, 477, Abb. 622; Jedlicka–Schmidt 1995, 554, Abb. 616; Jedlicka 1996, 697, Abb. 449). Náleží ke skupině Schulte A VII 2, Form 30, var. B s nožkou utvářenou do podoby ptačího ocásku, které mají těžiště rozšíření hlavně v dolnorakouském a moravském Pomoraví s přesahem směrem k severu i jihu (Schulte 2011, 131–133, Abb. 88:4-5). Jejich datování není striktně vymezeno, vyskytují se jak ve 2. polovině 2. století, tak ve 3. století (Schulte 2011, 170).

Unikátním nálezem je římskoprovinciální destičkovitá emailová zoomorfní spona v podobě běžícího zajíce zdobená rytými rýžkami ve tvaru vlčích zubů po obvodu a uprostřed (obr. 7:9). Ve středodunajském barbariku není jejich nálezů příliš mnoho. Jeden příklad pochází ze žárového hrobu ve Slatině v Čechách (Svoboda 1948, 107, obr. 17:2), druhý potom z povrchového sběru na dolnorakouském germánském sídlišti v Mollmannsdorfu (Pollak 1980, 80, Taf. 72:25). Vyskytují se však také v sarmatské části barbarka – např. v ženském hrobě z Röszke (Vaday 2003, 402, Fig. 43:Subtype1:Group1) a na Gotlandu – dva exempláře ze žárového hrobu z Bjersu (Silvén 1961, 87–88, Fig. 11). Více analogií známe z římskoprovinciálního prostředí, např. z Carnunta (Farka 1978, 424, Abb. 356), Vindobony (Schmid 2010, 124, Taf. 40:317-318) nebo Brigetia (Sellye 1939, 26–27, 39, Táb. XIII:1-5). Tyto exempláře je možné zařadit ke zvířecím sponám s emailovými vložkami typu Riha 7.25 (Riha 1979, 202, Taf. 67:1737), jsou datovány do 2. poloviny 2. století a na počátek 3. století (Riha 1979, 201; Vaday 2003, 366; Schmid 2010, 58–59).

Jedním z derivátů germánských spon s podvázanou nožkou jsou spony s hladkou, nezdobenou hrotitou nožkou a plným, přehnutým zachycovačem, jejichž páskový lučík bývá zdoben průběžnými esovitými motivy umístěnými uprostřed (obr. 7:14). Její patka je ukončena nevýrazným knoflíkem. Jak již bylo výše pojednáno, jsou datovány do 2. poloviny 3. století a 1. poloviny 4. století. Výzdoba jejich lučíku na toto široké datování vliv nemá.

Z trati Hýblův kříž pochází také jeden z mála dokladů zbraní, a to 11,5 cm dlouhý listovitý železný hrot oštěpu s rozšířeným středem a krátkou tulejkou (obr. 7:16) typu Kaczanowski V.1 (Kaczanowski 1995, 16, Tabl. VI:5-6). Tyto varianty jsou v przeworské kultuře datovány obecně do druhé poloviny 1. století a první poloviny 2. století v rámci stupňů B1 – B2

(Kaczanowski 1995, 37–38, 74, Tabl. XX). Vzhledem k minimálním odlišnostem železných listovitých hrotů kopí v průběhu doby laténské a římské je však možné, že by mohlo jít také o keltský výrobek. Nálezy z doby laténské jsou ojediněle na lokalitě přítomny.

Nálezové spektrum doplňují tři stříbrné římské mince. Podle určení J. Šmerdy jde o ražby z konce 2. století a 1. poloviny 3. století. Jedná se o denáry císaře Septimia Severa z roku 206 (obr. 7:2) a jeho manželky Julie Domny z období 196–211 (obr. 7:1), oba ražené v římské mincovně. Třetím nominálem je olámaný antoninián císaře Gordiana III. (obr. 7:3), který vládl v letech 238–244. Podle posledních nálezů z ostatních germánských sídlišť, zejména na Hodonínsku, byly právě mince Gordiana III. nejčastěji středodunajskými Germány přijímány od římských obchodníků.

Kromě kovových nálezů se podařilo povrchovým sběrem získat také zdobený fragment římské reliéfní keramiky – terry sigillaty – z výdutě misky Drag. 37 (obr. 7:15). Podle ornamentu s vejcovcem typu E1 podle H. J. Kellnera (1981, 127) a dvojitého kruhu se středovým bodem č. 56 (Kellner 1981, 150–151) lze konstatovat, že se jedná o výrobek westerndorfských dílen, konkrétně mistra Erota (za určení děkuji S. Klanicové). Erotus byl zaměstnáván ve velké hrnčířské dílně u Comitiala, stejně jako několik dalších hrnčířů, v poslední čtvrtině 2. století a na počátku 3. století, přičemž se jedná o první doložený výrobek tohoto mistra na Moravě (Klanicová 2007, 183).

Závěr

Na katastru obce Vlčnov a částečně i sousedního Dolního Němčí byly novými povrchovými sběry za využití detektoru kovů v letech 2012–2013 ověřeny tři známé germánské lokality. Nejvýznamnější je sídliště a pohřebiště v trati Dřínek/Pajsarůvka. Podle starších výzkumů bylo pohřebiště založeno až v průběhu mladší doby římské, ve stupni C2 v důsledku určitých vnitrogermánských migračních pohybů, přičemž se vyznačuje poměrnou chudobou na milodary (Tejral 1975, 79–81). Jak ukazují nové detektorové nálezy, mohlo by se v této trati nacházet i pohřebiště ze starší fáze starší doby římské, ze stupně B1c. Indikátory jsou zejména polabská mladší vendická spona A 26 a starší typ noricko-pannonské výrazně členěné spony A 67 (obr. 3:4-5) i množství kovových slitků, které se na lokalitě vyskytují (nejsou předmětem zpracování v tomto příspěvku). Spona A 67 se našla i v žárovém hrobě 8 (IV/1935) z nedalekých Nedakonic, který je datován do B1a (Peškař 1972, 77). K inventáři rozrušených hrobů mohly náležet také železné skoby a bronzový klíč z římských dřevěných skříněk, příp. kování pochvy meče nebo římské pilum. Problémem bližší lokalizace pohřebiště je rozptýlení těchto nálezů na velké ploše (řadě nálezů bohužel chybí GPS souřadnice), i když v nevelké vzdálenosti od prozkoumaných žárových hrobů. Prozatím tak můžeme hovořit spíše o nových nepřímých důkazech rozrušených žárových hrobů, které byly orbou rozvlečeny. Jak ukazuje příklad zjišťovacím výzkumem nedávno potvrzeného žárového pohřebiště ze starší doby římské v Jevíčku-předměstí (Droberjar-Vích 2011), povrchové nálezy mohou být důležitým indikátorem objevení germánských pohřebišť, zvláště v regionu s tak hustou sídelní strukturou v době římské, jakou představuje střední Pomoraví.

Počátky sídliště, rozkládající se převážně v trati Dřínek, je možné na základě starších sběrů i ověřovacího výzkumu z let 1972–1980 hledat dříve, a to ve stupni B2 starší doby římské (první polovina 2. století) s těžištěm největšího rozkvětu osídlení ve stupni C1, tj. po markomanských válkách. Sídliště kontinuálně pokračuje až do počátku 5. století (Zeman 2003–2004). Tento nastíněný vývoj potvrzují také nové nálezy. Ukazují na obchodní (části bronzových nádob, výrazně členěné spony A 84, terra sigillata, římské ražby) nebo i vojenské (pilum, kolínkovitá spona) kontakty této germánské osady s římskými provinciemi bě-

hem i po markomanských válkách, včetně určitého pohybu nositelů či šíření nových módních prvků przeworské kultury v rámci barbarika od severu k jihu (vendické spony A 43). Rozvoj osady v mladší době římské demonstrují četné nálezy germánských spon s vysokým zachycovačem, s hrotitou a obdélníkovitou nožkou.

Dlouhou chronologii vykazuje také sídliště v trati Vlčnovský háj. Zlomek ataše římského vědra E 36 a kování závěsu picího rohu ukazuje na jeho počátky ve stupni B2, plynulý vývoj do konce 3. století dokládají římskoprovinciální (A 84, kolínkovitá) a germánské (s vysokým zachycovačem, hrotitou a obdélníkovitou nožkou) spony.

Poslední sídliště v trati Hýblův kříž bylo nejspíše založeno ve stupni B2b (spony A 84, hrot kopí). Intenzivní místní činnost (spony s vysokým zachycovačem, kolínkovitá spona A 132) včetně dálkových kontaktů s przeworskou kulturou (pozdní vendická spona A 41), labsko-germánským kulturním okruhem (drobná esovitá spona A111) a římskými provinciemi (kolínkovitá a emailová destičkovitá spona, terra sigillata, stříbrné ražby) byla na sídlišti vyvíjena v době markomanských válek a půl století po nich. Nejmladší doklady germánského osídlení lze zařadit do konce 3. století, do stupně C2 (zdobená spona s hrotitou nožkou).

Všechna tři výše popsaná sídliště mají tedy podobný časový vývoj a řadí se do husté sítě germánských lokalit ve středním Pomoraví, ležících na regionální spojnici obchodních cest z Pováží k řece Moravě, tj. k Jantarové stezce. To potvrzuje i množství římských importů, zejména z časů markomanských válek a období po nich. V poslední době se struktura germánského osídlení této oblasti ještě více zahušťuje, objevují se nové lokality na katastru Ostrožské Nové Vsi, Ostrožské Lhoty, Blatnice pod Sv. Antonínkem, Kunovic i Uherského Brodu, a to opět výhradně podle výsledků povrchových sběrů pomocí detektorů kovů. I když se v řadě případů jedná o živelnou činnost, nelze poznatky získané tímto způsobem přehlížet. Zásadním způsobem nám totiž mění dosavadní obraz poznání pramenné základny nejen doby římské.

Literatura:

A d l e r, H. 1993a: KG Bernhardsthal, MG Bernhardsthal, VB Mistelbach. *Fundberichte aus Österreich 31/1992*, 477.

A d l e r, H. 1993b: KG Bernhardsthal, MG Bernhardsthal, VB Mistelbach. *Fundberichte aus Österreich 31/1992*, 478.

A l l e r b a u e r, S. a J e d l i c k a, F. 2001: KG Ringelsdorf, MG Ringelsdorf-Niederabsdorf, VB Gänserndorf. *Fundberichte aus Österreich 39/2000*, 662–663.

A n d r z e j o w s k i, J. 1991: Okucia rogów do picia z młodszego okresu przedrzymskiego i okresu wpływów rzymskich w Europie środkowej i północnej (próba klasyfikacji i analizy chronologiczno-terytorialnej. *Materiały starożytne i wczesnośredniowieczne 6*, 7–120.

B a z o v s k ý, I. 2005: *Spony z doby rímskej v slovenskom barbariku*. Rkp. dizertační práce, Katedra archeológie FF UK, Bratislava.

B e c k e r, A. 2006: Die metallbeschlagenen germanischen Holzeimer der römischen Kaiserzeit. *Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums* (53)2, 345–520.

B e c k e r, M. e t a l. 2006: *Corpus der römischen Funde im europäischen Barbaricum. Deutschland. Band 6. Land Sachsen-Anhalt*. Bonn.

B e n e š, Z., H o r n i k, P. a K a š p á r e k, F. 2011: Rozrušený soubor z pohřebiště a sídliště z Nebovid, okr. Kolín. Předběžná zpráva. In: Droberjar, E. ed.: *Archeologie barbarů 2010. Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem*. Olomouc, 103–116.

C o c i ş, S. a O p r e a n u, C. 1998: Barbarische Fibeln aus dem römischen Dakien: ihre historisme Bedeutung. *Acta musei Napocensis (*35)1, 195–228.

Č i ž m á ř, M., Č i ž m á ř o v á, J., K e j z l a r, M. a K o l n í k o v á, E. 2009: Detektorová prospekce archeologických lokalit na Moravě v roce 2008. *Přehled výzkumů* 50, 139–152.

Čižmář, Z. a Tejral, J. 2002: Kriegergräber aus dem 5. Jh. n. Chr. in Prostějov-Držovice. In: Tejral, J. (Hrsg.): *Probleme der frühen Merowingerzeit im Mitteldonauraum*. Brno, 99–124.
Dąbrowska, T. 1992: Die späten kräftigprofilierten Fibeln (Almgren Typ 84) in Polen. In: *Probleme der relativen und absoluten Chronologie ab Spätlatènezeit bis zum Frühmittelalter*. Kraków, 103–109.
Demetz, S. 1999: *Fibeln der spätlaténe- und frühen römischen Kaiserzeit in den Alpenländern*. Rahden/Westf.
Droberjar, E. 1997: *Römische Kaiserzeit und Völkerwanderungszeit*. In: Poláček, L. (Hrsg.): *Studien zum Burgwall von Mikulčice II*, Brno, 277–309.
Droberjar, E. 1999: *Dobřichov-Pičhora. Ein Brandgräberfeld der älteren römischen Kaiserzeit in Böhmen (Ein Beitrag zur Kenntnis des Marbod-Reichs)*. Praha.
Droberjar, E. 2002: *Encyklopedie římské a germánské archeologie v Čechách a na Moravě*. Praha.
Droberjar, E. 2012a: Římské kolínkovité spony v Čechách. *Archeologické výzkumy v jižních Čechách 25*, 119–131.
Droberjar, E. 2012b: Nová varianta spony typu Almgren 132 z Jevíčka. In: Březinová, G. a Varsik, V. (edd): *Archeológia na prahu historie. K životnému jubileu Karola Pietu*. Nitra, 235–245.
Droberjar, E. a Kazdová, E. 1993: Das Brandgräberfeld aus der römischen Kaiserzeit von Šitbořice in Mähren. *Časopis Moravského muzea* 78*, vědy společenské*, 97–149.
Droberjar, E. a Vích, D. 2011: Nové žárové pohřebiště z doby římské v Jevíčku-předměstí, okr. Svitavy. In: Droberjar, E. ed.: *Archeologie barbarů 2010. Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem. Sborník příspěvků ze VI. Protohistorické konference Hradec Králové, 6.-9. září 2010*. Olomouc, 23–38.
Elschek, K. 1997: Prieskum v Bratislave-Devínskej Novej Vsi v roku 1995. *Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 1995*. Nitra, 43–44.
Farka, Ch. 1978: Petronell, Gem. Petronell-Carnuntum, BH Bruck an der Leitha. *Fundberichte aus Österreich 16/1977*. Wien, 424.
Fischer, U. 1973: *Grabungen in römischen Steinkastell von Heddernheim 1957-1959*. Frankfurt.
Gáspár, D. 1986: *Römische Kästchen aus Pannonien, Antaeus Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften 15*. Budapest.
Gostenčnik, K. 2001: Die Spindelhaken aus Kupferlegierung vom Magdalensberg und aus Virunum in Kärnten. *Archäologisches Korrespondenzblatt* (31)4, 571–579.
Gschwind, M. 2004: *Abusina: das römische Auxiliarkastel Eining an der Donau vom 1. bis 5. Jahrhundert n. Chr*. München.
Gupte, O. 2004: *Knieförmig gebogene Fibeln der römischen Kaiserzeit*. Bonn.
Herrmann, F. R. 1969: Der Eisenhortfund aus dem Kastell Künzing. *Saalburg-Jahrbuch 26*, 129–141.
Hoffmann, K. 2004: *Kleinfunde der römischen Kaiserzeit aus Unterfranken. Studien zur Siedlungsgeschichte und kulturellen Beziehung zwischen Germanen und Römern*. Rahden/Westf.
Hrnčiarik, E. 2013: *Römisches Kulturgut in der Slowakei. Herstellung, Funktion und Export römischer Manufakturzeugnisse aus den Provinzen in der Slowakei 1-2*. Bonn.
Hrubý, V. a kol. 1956: *Přehled nejvýznamnějších archeologických lokalit Gottwaldovského kraje, Studie Krajského muzea v Gottwaldově a práce externích spolupracovníků. Díl 1*.Gottwaldov.
Ilkjær, J. 1990: *Illerup Ådal. Die Lanzen und Speere 1-2*. Aarhus.
Jedlicka, F. 1996: KG Bernhardsthal, MG Bernhardsthal, VB Mistelbach. *Fundberichte aus Österreich 34/1995*, 697.
Jedlicka, F. a Schmidt, F. 1995: KG Bernhardsthal, MG Bernhardsthal, VB Mistelbach. *Fundberichte aus Österreich 33/1994*, 554–555.
Jílek, J. 2008: Božice (okr. Znojmo). In: *Přehled výzkumů* 49, 337–341.
Jílek, J. 2012: *Bronzové nádoby z doby římské na Moravě a naddunajské části Dolního Rakouska*. Pardubice.
Jílek, J., Kuča, M. a Sojková, M. 2011: Pohřebiště z doby římské ve Velaticích. *Slovenská archeológia* (59)2, 235–309.
Jobst, W. 1975: *Die römischen Fibeln aus Lauriacum*. Linz.
Kaczanowski, P. 1992: *Importy broni rzymskiej na obszarze europejskiego Barbaricum*. Kraków.
Kaczanowski, P. 1995: *Klasyfikacja grotów broni drzewcowej kultury przeworskiej z okresu rzymskiego*. Kraków.

K e l l n e r, H. J. 1981: Die Bildstempel von Westerndorf. Comitialis und Iassus. *Bayerische Vorgeschichtsblätter 46*, 121–189.
K l a n i c o v á, S. 2007: Nové poznatky o importu terry sigillaty na Moravě, In: Droberjar, E. a Chvojka, O. eds.: *Archeologie barbarů 2006. Sborník příspěvků z II. protohistorické konference, České Budějovice 21. – 24. 11. 2006, Archeologické výzkumy v jižních Čechách, Supplementum 3, svazek II*. České Budějovice, 175–194.
K o k o w s k i, A. 1997: *Schlossbeschläge und Schlüssel im Barbaricum in der römischen Kaiserzeit und der frühen Völkerwanderungszeit*. Lublin.
K o k o w s k i, A. a M a l e e v, J. B. 1999: Nowe materiały do katalogu zapinek typu Almgren II-43, In: Gurba, J. a Kokowski, A. red.: *Kultura przeworska, T. IV/1998*. Lublin, 175–180.
K o l n í k, T. 1964: Honosné spony mladšej doby rímskej vo svetle nálezov z juhozápadného Slovenska. *Slovenská archeológia* 12, 409–446.
K o l n í k, T. 1965: K typológii a chronológii niektorých spón z mladšej doby rímskej na juhozápadnom Slovensku. *Slovenská archeológia* 13, 183–236.
K o l n í k, T. 1980: *Römerzeitliche Gräberfelder in der Slowakei, Tom 1*. Bratislava.
K o m o r ó c z y, B. 1999: Zpráva o výzkumu fortifikace římského krátkodobého tábora a objektů sídliště z doby římské na lokalitě Mušov-Na Pískách v letech 1995-1996. *Přehled výzkumů* 39 (1995–1996), 165–196.
K u b í n, P. 2002: *Římskoprovinciální spony starší doby římské z Moravy a naddunajské části Dolního Rakouska*. Rkp. diplomové práce, Ústav pro klasickou archeologii FF UK, Praha.
L e n z, K. H. 2006: *Römische Waffen, millitärische Ausrüstung und millitärische Befunde aus dem Stadtgebiet der Colonia Ulpia Traiana (Xanten)*. Bonn.
L e u b e, A. 1998: Die Rollenkappenfibeln Almgren Gruppe II, Fig 24-29 im Gebiet zwichen Weser und Parseta - Studien zur Typologie und zur Fundgeographie, In: Kunow, J. (Hrsg.): *100 Jahre Fibelformen nach Oscar Almgren. Internationale Arbeitstagung 25.-28. Mai 1997 Kleinmachnow, Land Brandenburg*. Wünsdorf, 55–66.
L u i k, M. 1994: *Der Kastellvicus von Aalen, Fundberichte aus Baden-Württemberg 19/1*, 265–355.
M ą c z y ń s k a, M. 2009: Der frühvölkerwanderungszeitliche Hortfund aus Łubiana, Kreis Kościerzyna (Pommern). *Bericht der Römisch-Germanischen Kommission 90*, 7–483.
M a d y d a - L e g u t k o, R. 1986: *Die Gürtelschnallen der Römischen Kaiserzeit und der frühen Völkerwanderungszeit im mitteleuropäischen Barbaricum, BAR International Series 360*. Oxford.
M a d y d a - L e g u t k o, R. 2011: *Studia nad zróżnicowaniem metalowych części pasów w kulturze przeworskiej. Okucia końca pasa*. Kraków.
M a c h a j e w s k i, H. 1998: Die Fibeln der Gruppe V, Serie 8, im östlichen Teil Mitteleuropas, In: Kunow, J. (Hrsg.): *100 Jahre Fibelformen nach Oscar Almgren. Internationale Arbeitstagung 25.-28. Mai 1997 Kleinmachnow, Land Brandenburg*. Wünsdorf, 187–196.
M e r c z i, M. 2011: Térdfibulák Komárom-Esztergom megyéből, *Komárom-Esztergom Megyei múzeumok Közleményei 17*, 7–80.
M i k s, Ch. 2007: *Studien zur römischen Schwertbewaffnung in der Kaiserzeit*. Rahden/Westf.
M ü l l e r, G. 1962: *Untersuchungen am Kastell Butzbach, Limesforschungen 2*. Berlin, 7-61.
N e b e h a y, S. 1983: KG Drösing, MG Drösing, VB Gänserndorf, *Fundberichte aus Österreich 21/1982*, 284.
N i c o l a y, J. 2007: *Armed Batavians. Use and Significance of Weaponry and horse Gear from non-military Contexts in the Rhine Delta (50 BC to AD 450)*. Amsterdam.
O l ę d z k i, M. 1992: Die Fibeln vom Typ Almgren 43 als Zeugnisse für die Anwesenheit eingewanderter Viktovalen im mittleren Donauraum. *Prähistorische Zeitschrift 67*, 90-111.
O l ę d z k i, M. 1998: Rollenkappenfibeln der östlichen Hauptserie Almgren 37-41 und die Varianten Fig. 42-43, In: Kunow, J. (Hrsg.): *100 Jahre Fibelformen nach Oscar Almgren. Internationale Arbeitstagung 25.-28. Mai 1997 Kleinmachnow, Land Brandenburg*. Wünsdorf, 67-84.
P a l á g y i, S. 1981: Die römische Hügelgräber von Inota. *Alba regia 19*, 7–93.
P a t e k, E. 1942: *Verbreitung und Herkunft der römischen Fibeltypen in Pannonien*. Budapest.
P e r n i č k a, R. M. 1980: Výzkum archeologické lokality mezi Hlukem a Dolním Němčí v letech 1972-1979. *Slovácko* 22, 41–59.
P e š k a ř, J. 1964: *Morava v 1. a 2. století n. l.* Rkp. disertační práce, Brno.

P e š k a ř, J. 1972: *Fibeln aus der römischen Kaiserzeit in Mähren*. Brno.
P i e t a, K. 1997: Die frühen norisch-pannonischen Handelsbeziehungen mit dem nördlichen Mitteldonaugebiet. In: *Peregrinatio Gothica, Supplementum ad Acta Musei Moraviae Scientiae sociales 82*, Brno, 39–56.
P o l l a k, M. 1980: *Die germanischen Bodenfunde des 1.-4. Jahrhunderts n. Chr. im nördlichen Niederösterreich*. Wien.
R a j t á r, J. 2002: Zur Verbreitung der Fibeln Almgren 43 im Mitteldonaugegiet, In: Kuzmová, K., Pieta, K. a Rajtár, J. (Hrsg): *Zwichen Rom und dem Barbaricum. Festschrift für T. Kolník zum 70. Geburtstag*. Nitra, 355–364.
R i h a, E. 1979: *Die römischen Fibeln aus Augst und Kaiseraugst*. Augst.
R u d n i c k i, M. 1993–1994: Nowe znaleziska importów rzymskich z terenów północnego Mazowsza. *Wiadomości archeologiczne* 53. Warszawa, 131–132.
S c o t t, I. R. 1980: Spearheads of the British Limes. *In: Roman Frontier Studies 1979, BAR Internationales Studies 71, Part I*. Oxford, 333–343.
S e d l m a y e r, H. 1995: *Die römischen Fibeln von Wels*. Wels.
S e d l m a y e r, H. 1999: *Die römische Bronzegefäße in Noricum*. Montagnac.
S e d l m a y e r, H. 2006: Tracht und Schmuck. In: Groh, S. a Sedlmayer, H.: *Forschung im Kastell Mautern-Favianis, Der römischen Limes in Österreich* (44)1. Wien, 420–430.
S e l l y e, I. 1939: *Császárkori emailmunkák Pannoniából. Les bronzes émaillés de la Pannonie romaine*. Budapest.
S c h l e i e r m a c h e r, M. 2000: Römisches Pferdegeschirr aus den Kastellen Saalburg, Zugmantel und Feldberg. *Saalburg Jahrbuch* 50, 167–192.
S c h m i d, S. 2010: *Die römischen Fibeln aus Wien*. Wien.
S c h u l t e, L. 2011: *Die Fibeln mit hohem Nadelhalter (Almgren Gruppe VII)*. Neumünster.
S c h u l z e, M. 1977: *Die spätkaiserzeitlichen Armbrustfibeln mit festen Nadelhalter, Antiquitas 19*. Bonn.
S c h u s t e r, J. 2006: O późnych zapinkach kapturkowych (A II 41). *Wiadomości Archeologiczne* 58, 101–120.
S i l v é n, U. 1961: Provinsialromerska emaljspännen. *TOR VII*, 67-122.
S t u p p n e r, A. 1991: KG Ringelsdorf, MG Ringelsdorf-Niederabsdorf, VB Gänserndorf. *Fundberichte aus Österreich* 29/1990, 249.
S t u p p n e r, A. 1993: KG Ringelsdorf, MG Ringelsdorf-Niederabsdorf, VB Gänserndorf. *Fundberichte aus Österreich* 31/1992, 501–502.
S v o b o d a, B. 1948: *Čechy a římské Imperium*. Praha.
T e j r a l, J. 1970: K interpretaci severovýchodních prvků v hmotné kultuře moravské oblasti na sklonku starší doby římské. *Památky archeologické* (61)1, 184–215.
T e j r a l, J., 1975: *Die Probleme der späten römischen Kaiserzeit in Mähren*. Praha.
T e j r a l, J. 1982: *Morava na sklonku antiky*. Praha.
T e j r a l, J. 1994: Römische und germanische Militärausrüstungen der antoninischen Periode im Licht norddanubischer Funde. In: von Carnap-Bornheim, C. (Hrsg.): *Beiträge zu römischer und barbarischer Bewaffnung in den ersten vier nachchristlichen Jahrhunderten. Akten des 2. Internationalen Kolloquiums in Marburg a. d. Lahn, 20. bis 24. Februar 1994*. Lublin/Marburg, 27–60.
T e j r a l, J. 1998: Die Grundprobleme der kaiserzeitlichen Fibelforschung im norddanubischen Raum. In: Kunow, J. (Hrsg.): *100 Jahre Fibelformen nach Oscar Almgren. Internationale Arbeitstagung 25.-28. Mai 1997 Kleinmachnow, Land Brandenburg*. Wünsdorf, 387–398.
T e j r a l, J. 1999: Die Völkerwanderungen des 2. und 3. Jh.s. und ihr Niederschlag im archäologischen Befund des Mitteldonauraumes. In: Tejral, J. (Hrsg.): *Das mitteleuropäische Barbaricum und die Krise der römischen Weltreiches im 3. Jahrhunderts*. Brno, 137–214.
T e j r a l, J. 2001: Die germanische Silberfibel von Mušov und ihr archäologisch-historisches Umfeld. *Slovenská archeológia* 49(1–2), 203–247.
T e j r a l, J. 2006: Die germanische Giessereiwerkstatt in Pasohlávky (Bez. Břeclav). Ein Beitrag zur Frage der Fernhandels- und Kulturbeziehungen nach den Markomannenkriegen. *Památky archeologické* 97, 133–170.
T e j r a l, J. 2008: Ke zvláštnostem sídlištního vývoje v době římské na území severně od středního Dunaje. In: Droberjar, E., Komoróczy, B. a Vachůtová, D. eds.: *Barbarská sídliště. Chronologické, ekonomické a historické aspekty jejich vývoje ve světle nových archeologických výzkumů*. Brno, 67–98.

T h o m a s, S. 1967: Die germanischen Scheibenfibeln der Römischen Kaiserzeit im freien Germanien. *Berliner Jahrbuch für Vor- und Frühgeschichte* 7, 1–187.
T u r č a n, V. 2002: Ein germanisches Grubenhaus aus Trnava (Westslowakei). Ein Beitrag zur Datierung der Fibel A84, In: Kuzmová, K., Pieta, K. a Rajtár, J. eds.: *Zwischen Rom und dem Barbaricum. Festschrift für Titus kolník zum 70. Geburtstag*. Nitra, 387–394.
V a d a y, A. 2003: Cloisonné brooches in the Sarmatian Barbaricum in the Carpathian basin. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 54, 315–421.
V a l e n t o v á, J. a Š u m b e r o v á, R. 2007: Nález spony typu Almgren 43 na sídlišti v Chotusicích a osídlení dolního Podoubraví v době římské. *Archeologické rozhledy* 54, 779–792.
V a c h ů t o v á, D. a Z e m a n, T. 2010: Výrobní objekty z nově objevené germánské osady v Hrubé Vrbce. In: Beljak, J., Březinová, G. a Varsik, V. eds.: *Archeológia barbarov 2009. Hospodárstvo Germánov. Sídliskové a ekonomické štruktúry od neskorej doby laténskej po včasný stredovek*. Nitra, 509–526.
V a r s i k, V. 1997: Výsledky záchranného výskumu na trase diaľnice D2 v katastri Rusoviec. *Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 1995*, Nitra, 182–185.
V a r s i k, V. 2011: *Germánske osídlenie na východnom predpolí Bratislavy. Sídliská z doby rímskej v Bratislave-Trnávke a v okolí*. Nitra.
W a l k e, N. 1965: *Das römische Donaukastell Straubing-Sorviodurum*. Berlin.
W i l b e r s - R o s t, S. 1994: *Pferdegeschirr der römischen Kaiserzeit in der Germania libera. Zur Entstehung, Entwicklung und Ausbreitung des „Zaumzeugs mit Zügelketten"*. Oldenburg.
Z e l n i t i u s, A. 1934: Archeologický výzkum na Velehradě. In: *Sborník velehradský* V, 22–28.
Z e m a n, J. 1961: *Severní Morava v mladší době římské. Problémy osídlení ve světle rozboru pohřebiště z Kostelce na Hané*. Praha.
Z e m a n, T. 2003–2004: Pozdně římské osídlení germánské osady ve Vlčnově-Dolním Němčí. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity, řada M 8-9*. Brno, 191–213.
Z e m a n, T. 2008: *Zlechov. Sídliště ze závěru doby římské a počáteční fáze stěhování národů a jeho postavení v rámci pozdního svébského osídlení Moravy*. Rkp. dizertační práce, Ústav archeologie a muzeologie FF MU Brno.

Mgr. Tomáš Z e m a n, Ph.D. (n. 1974), archeolog, odborný asistent Katedry historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. V jeho odborném zájmu je germánské osídlení JV Moravy a římskoprovinciální problematika.

Germanic Settlements and Burial Grounds in Vlčnov – Dolní Němčí on the Basis of New Detector Finds

A b s t r a c t

Three well known Germanic localities were confirmed by means of new surface collections with the use of metal detector in the area of Vlčnov an partly of Dolní Němčí in 2012–2013. The most important of them is the settlement and burial ground in the area Dřínek /Pajsarůvka. According to older researches the burial ground was founded during the younger Roman period in the grade C2 as a result of certain migration movements and is relatively poor in funeral gifts (Tejral 1975, 79–81). As shown by new detector finds in the area, there could also be a burial ground from the older phase of Roman period, grade B1c. This is mainly indicated by a younger Vendic brooch A 26, originally from Elbe region as well as by the older type of Noric-Pannonian A 67 (pict. 3:4-5) and by many alloy pieces found in the area (they are not a subject of the study). Strougby profiled fibulae A67 was found in a cremation grave 8 (IV/1935) from nearby village Nedakonice, which is dated back to B l a (Peškař 1972, 77). The grave inventory could also contain iron hooks, and a bronze key to Roman wooden cabinets, or ironwork on a sword sheath or a Roman spear. As shown by the example of the investigative research of recently confirmed cremation cemetery from the older Roman period in Jevíčko – suburb (Droberjar–Vích 2011), surface finds can serve as a important indicator of finding further burial grounds especially in the

region with such a rich settlement network of the Roman period as it is in the region of central river-basin of Moravia.

On the basis of older collections and verification research from 1972–1980 can the origins of the settlement located mainly in the area of Dřínek be traced back into the earlier period in the grade B2 of the older Roman period (1st half of 2nd century) with the centre of the highest density of population in the grade C1, i.e. after the Marcomannic Wars. The settlement continually grows until the beginning of 5th century (Zeman 2003–2004). This hypothesis is supported by new finds. They demonstrate trade (parts of bronze vessels, strougby profilated fibulae A84, terra sigillata, Roman coinage) or also military (spear, knee fibula) contacts of this German is settlement with Roman provinces during and also after Marcomannic Wars including certain movement or spread of fashion elements of Przeworsk culture within barbarian tribes from north to south (Vendic brooches A43). The growth of the settlement in the younger Roman period is demonstrated by numerous finds of Germanic head-knob, brooches with a spike-shaped or with rectangular foot.

The settlement in Včnovský háj also proves a long-lasting chronology. A fragment of a Roman vessel E36 and ironwork of sling of drinking horn demonstrate its beginning in the grade B2 and a continual growth until the end of 3rd century is demonstrated by brooches form Roman provinces (A 84, knee fibula), and German ones (head-knob and with a tip and rectangular foot).

The last settlement in the area called Hýblův kříž was most probably founded in in the grade B2b (brooches A 84, spear tip). An intense local activity (head-knob brooches A132) including long-distance contacts with Przeworsk Culture (late Vendic brooch A41), Elbe – Germanic culture sphere (little s-shaped buckle), with Roman provinces (knee and enameled plate fibula, terra sigillata, silver denarius) was carried out during Marcomannic wars and for a half of century after them. The youngest evidence of Germanic settlement can be dated to the end of 3rd century into the grade C2 (decorated brooch with a tip foot).

All the three above mentioned settlements share the same time development and can be listed into the dense network of Germanic settlements in Central River Morava region lying on the regional connecting line of merchant routes from the region along the river Váh to the River Morava, i.e. to he Amber Road. This is also proved by many Roman imports especially from the period of Marcomannic Wars and following periods. The structure of Germanic settlement in the area gets became thicker, new localities appear in the area of Ostrožská Nová Ves, Ostrožská Lhota, Blatnice pod Svatým Antonínkem, Kunovice and also Uherský Brod.

Germanische Siedlungen und Gräberfelder in Vlčnov – Dolní Němčí aufgrund neuer Detektorenfunde

Zusammenfassung

In der Gemarkung der Ortschaft Vlčnov und teilweise auch des benachbarten Dolní Němčí wurden in den Jahren 2012–2013 durch neue Oberflächensammlungen unter Verwendung von Metalldetektoren drei bekannte germanische Standorte überprüft. Der bekannteste ist eine Siedlung mit Gräberfeld in der Flur Dřínek/Pajsarůvka. Nach älteren Grabungen wurde das Gräberfeld erst im Lauf der jüngeren römischen Zeit, in der Stufe C2 infolge bestimmter innergermanischen Wanderbewegungen angelegt, wobei es sich durch verhältnismäßig wenig Grabbeigaben auszeichnet (Tejral 1975, 79–81). Wie die neuen Detektorenfunde zeigen, könnte sich in dieser Flur auch ein Gräberfeld aus der älteren Phase der älteren römischen Zeit, aus der Stufe B1c befinden. Indikatoren sind insbesondere die jüngere wendische Fibel aus dem Elbtal A 26 und der ältere Typ einer norisch-pannonischen kräftig profilierte Fibel A 67 (Abb. 3:4-5) sowie zahlreiche Metallbarren, die am Standort vorkommen (sie sind kein Gegenstand dieses Beitrags). Eine Fibel A 67 fand sich auch im Brandgrab 8 (IV/1935) aus dem unweiten Nedakonice, das mit B1a datiert ist (Peškař 1972, 77). Zum Grabinventar konnten auch Eisenhaken und Bronzeschlüssel aus römischen Holzkästchen sowie der Beschlag einer Schwertscheide oder ein römisches Pilum gehören. Wie das Beispiel eines durch eine Sondierungsgrabung unlängst bestätigten Brandgräberfelds aus der älteren römischen Zeit in Jevíčko-Předměstí (Droberjar–Vích 2011) zeigt, können Oberflächenfunde ein wichtiger Indikator

zur Entdeckung weiterer Gräberfelder sein, insbesondere in einer Region mit einem so reichen Siedlungsnetz aus römischer Zeit wie Mittelmährental.

Die Anfänge der Siedlung, die sich überwiegend in der Flur Dřínek erstreckt, können anhand älterer Sammelaktionen und der Testgrabungen aus den Jahren 1972–1980 früher gesucht werden, und zwar in der Stufe B2 der älteren römischen Zeit (1. Hälfte des 2. Jahrhunderts) mit Schwerpunkt der Besiedlungsblüte in der Stufe C1, d.h. nach den Markomannenkriegen. Die Siedlung setzt sich kontinuierlich bis Anfang des 5. Jahrhunderts fort (Zeman 2003–2004). Diese skizzierte Entwicklung wird auch durch neue Funde bestätigt. Sie verweisen auf Handelskontakte (Teile von Bronzegefäßen, kräftig profilierte Fibeln A 84, Terra Sigillata, römische Prägungen) oder auch militärische Kontakte (Pilum, Kniefibeln) dieser germanischen Siedlung mit den römischen Provinzen während und nach den Markomannenkriegen einschließlich einer bestimmten Bewegung der Träger oder Verbreitung neuer Modeelemente der Przeworsk-Kultur im Rahmen des Barbaricum von Norden nach Süden (wendische Fibeln A 43). Die Entwicklung der Siedlung in der jüngeren römischen Zeit wird durch zahlreiche Funde germanischer Fibeln mit hohem Nadelhalter und Fibeln mit spitzer oder rechteckiger Fuß demonstriert.

Eine lange Chronologie weist auch die Siedlung in der Flur Vlčnovský háj auf. Das Attache-Bruchstück eines römischen Eimers E 36 und der Beschlag eines Trinkhorngehänges verweisen auf ihre Anfänge in der Stufe B2, eine kontinuierliche Entwicklung bis zum ausgehenden 3. Jahrhundert wird durch provinzrömische (A 84, Kniefibel) und germanische Fibeln (mit hohem Nadelhalter, spitzer und rechteckiger Fuß) belegt.

Die letzte Siedlung in der Flur Hýblův kříž wurde wohl in der Stufe B2b gegründet (Fibeln A 84, Lanzenspitze). Eine intensive örtliche Tätigkeit (Fibeln mit hohem Nadelhalter, Kniefibel A 132) einschließlich Fernkontakten mit der Przeworsk-Kultur (spätwendische Fibel A 41), dem elbgermanischen Kulturkreis (kleine S-förmige Fibel) und den römischen Provinzen (Kniefibel und emaillierte Scheibenfibel, Terra Sigillata, Silberdinare) entfaltete sich in der Siedlung zurzeit der Markomannenkriege und ein halbes Jahrhundert danach. Die jüngsten Belege einer germanischen Besiedlung können in das ausgehende 3. Jahrhundert, in die Stufe C2 datiert werden (geschmückte Fibel mit spitzer Fuß).

Alle drei hier beschriebenen Siedlungern haben also eine ähnliche zeitliche Entwicklung, gehören zum dichten germanischen Siedlungsnetz im mittleren Marchgebiet und liegen an der regionalen Verbindungslinie von Handelswegen aus dem Waagtal zur March, d.h. an der Bernsteinstraße. Dies bestätigen auch zahlreiche römische Importe, insbesondere aus der Zeit der Markomannenkriege und den Jahrzehnten danach. In letzter Zeit verdichtet sich die Struktur der germanischen Besiedlung dieses Gebiets immer mehr, es tauchen neue Fundorte in den Gemarkungen von Ostrožská Nová Ves, Ostrožská Lhota, Blatnice pod Svatým Antonínkem, Kunovice und Uherský Brod auf.